

EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Kunstikultuuri teaduskond

Muinsuskaitse ja konserveerimise osakond

ANNIKA EBROK

Kõlli talukompleksi tehnilise seisundi analüüs ja ettepanekud restaureerimistöödeks.

Muinsuskaitse eritingimused.

Kõlli talu, Tarva küla, Põhja-Pärnumaa vald katastritunnus : 18803:001:0340

2017/2018 õppeaasta

Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täiendkoolituskursuse lõputöö

Kõlli 2018

Autorideklaratsioon

Kinnitan, et olen koostanud antud lõputöö iseseisvalt ning seda ei ole kellegi teise poolt varem kaitsmisele esitatud.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on töös viidatud.

„ ” mail 2018. a.

.....
(allkiri)

Töö vastab kehtivatele nõuetele ja lubatud kaitsmisele:

„ ” mail 2018. a.

.....
Kaitstud hindele:

.....
„ ” mail 2018. a.

SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	5
KÕLLI TALU ASUKOHT	6
ASENDIPLAAN. KÕLLI TALUKOMPLEKS HOONETE EHTUSAEG	7
AJALOOLINE ÜLEVAADE	8
TALUMAADE PÄRISEKS OSTMINE.....	8
KOLHOOSIAEG.....	10
SEOTUS AJALOOLISTE ISIKUTEGA, SÜNDMUSTEGA.....	11
KÕLLI TALU PEREMEHED JA PERENAISED:.....	11
HOONESTUS. STIIL JA SUUREMAD ÜMBEREHITUSETAPID	12
ELUMAJA.....	12
AJALOOLINE INTERJÖÖR.....	13
HOONETE KONSTRUKTSIOONIDE KIRJELDUS, SEISUKORD JA RENOVEERIMISETTEPANEKUD	14
KÕLLI ELUMAJA.....	14
VAATED.....	14
HOONE ÜMBRUS.....	15
VUNDAMENT. SOKKEL. KELDER. MAAKIVISEINAD.....	15
<i>FOTOD. Vundament. Sokkel. Maakivist seinad</i>	16
PALKVÄLIS- JA SISE(VAHE)SEINAD.....	18
<i>Fotod. Palkvälis- ja siseseinad</i>	19
KATUSEKONSTRUKTSIOON JA KATUSEKATE.....	19
<i>FOTOD: Katusekonstruktsioon ja –kate</i>	21
KORSTNAD JA KORSTNAPITSID.....	22
<i>FOTOD. Korstnad</i>	23
VÄLISFASSAAD.....	24
<i>FOTO. Välisfassaad</i>	25
VÄLISUKSED VU.....	27
<i>Fotod. Välisuksed VU</i>	28
AKNAD. (A).....	29
<i>FOTOD. Aknad 26 tk</i>	30
SISEUKSED SU.....	31
<i>FOTOD. Siseuksed</i>	33
LAED.....	33
<i>FOTOD. Laed</i>	35
SISESEINAD JA VIIMISTLUS.....	36
<i>FOTOD. Siseseinad ja viimistlus</i>	37
PÕRANDAD.....	38
<i>FOTOD. Põrandad</i>	38
KÜTTEKOLDED.....	39
<i>FOTOD. Küttekolded</i>	40
TREPID.....	41
<i>FOTOD. Trepid</i>	41
KÕLLI TALU TEISED HOONED	42
AIT.....	42
<i>Fotod. Laut</i>	44
SAUN- KANALA.....	44
<i>Fotod. Kanala</i>	44
SIGALA.....	45
<i>Fotod Sigala</i>	45
KÜÜN FILARMOONIA.....	46

<i>FOTOD Küün</i>	46
TALUAED	47
<i>FOTOD . Taluaed</i>	48
METSAHEINAMAA, HEINAKÜÜN. PUISNIIT	49
<i>FOTOD Kõlli heinamaa küün. (Tarva küla heinamaad. Taidre puisniit)</i>	49
VÄÄRTUSLIKE OSADE, TARINDITE JA DETAILIDE LOETELU.	51
KÕLLI TALUKOMPLEKSI MUINSUSKAITSE ERITINGIMUSED	67
HOONE ÜMBRUS	67
VUNDAMENT. SOKKEL. KELDER. MAAKIVISEINAD	67
PALKVÄLIS- JA SISE(VAHE)SEINAD.	67
KATUSEKONSTRUKTSIOON JA KATUSEKATE	67
KORSTNAD JA KORSTNAPITSID.....	68
VÄLISFASSAAD	68
VÄLISUKSED.....	68
AKNAD.	69
SISEUKSED.....	69
LAED.	69
SISESEINAD JA VIIMISTLUS.....	69
PÕRANDAD.	69
KÜTTEKOLDED	69
TREPID.....	70
KÕLLI TALU TEISED HOONED	70
AIT	70
LAUT	70
SAUN- KANALA	70
SIGALA	70
KÜÜN FILARMOONIA	70
TALUAED.....	71
METSAHEINAMAA JA HEINAKÜÜN	71
KOKKUVÕTE	72
KASUTATUD ALLIKATE JA KIRJANDUSE LOETELU	73
LISA 1 ROOTSI RIIGIARHIIV SE/RA 81001. SÕJAKAART. AUTOR TEADMATA. 1650-1699	74
LISA 2 VAADE PÕHJAST	75
LISA 3 VAADE LÄÄNEST	76
LISA 4 VAADE LÕUNAST	77
LISA 5 VAADE IDAST	78
LISA 6 I KORRUSE PLAAN RUUMI NR / UKSED / AKNAD / KÜTTEKOLDED	79
LISA 7 II KORRUSE PLAAN RUUMI NR / UKSED / AKNAD / KÜTTEKOLDED.....	80
LISA 8 FOTO NR JA PILDISTAMISE SUUNAD I KORRUS	81
LISA 9 FOTO NR JA PILDISTAMISE SUUNAD II KORRUS	82

Sissejuhatus.

Taastamine, uuendamine või kaasaegne lahendus ? ...

Väärtus seisneb tervikus.

2018 on kultuuripärandi aasta. Taluarhitektuur ja talukultuur üldiselt on kultuuripärandi osa. See töö jäädvustab läbi minu kodutalu loo ühe killu Eesti kultuuripärandis.

Enamasti seostatakse taluga talumaja - elumaja, kus on romantiline elada (või siis ei ole seda). Kuid talu on palju enam, kui vaid elumaja. Talu koosneb paljudest erinevatest üksustest, mis üksteist täiustavad ja toetavad.

Talu väärtus seisnebki selle hoonete ja ümbruse tervikus ja koostoimimises..

Ait, küün, laut, sigala, tall, saun, õuemaja ja mesinikumaja lisaks veel mõned vajalikud hooned. Traditsiooniliselt on talu juurde kuulunud ka taluaed, karjamaa ja heinamaa. Kõik see moodustab maastiku talu ja talumaja ümber.

Töös käsitlen seetõttu ka Kõlli talu hoonekompleksi ühtse tervikuna –elumaja koos sinna juurde kuuluvaga.

Põhjalikult analüüsin ja kirjeldan suure elumaja korrastamisega seotud aspekte – väärtusi, uuringuid, ettepanekuid jätkuvaks renoveerimistööde tegemiseks, aga peatun ka tehtud vigadel ja nende parandamise võimalustel.

Töös elumajale antud nõuanded, põhimõtted ja eritingimused on eeskujuks, allikaks ka talu teiste hoonete kordategemise protsessis. Hoonete konstruktsioonid on sarnased ja seetõttu peatun teistel hoonetel põgusalt.

Üheks töö eesmärgiks on anda soovitusi talu kohandamiseks tänapäevaste vajadustega, kaotamata ajaloolist autentsust ja erilisust.

Taludel on tavaliselt seljataga põlvkondade pikkune ajalugu, lugu mida iga põlvkond täiendab. Seepärast peab „elava“ talu puhul ka „leppima“ selles aegade jooksul toimunud eluks vajalike ümberkorraldustega ja nende jälgedega.

Taastamine, uuendamine või kaasaegne lahendus sõltub kontekstist ja paraku ka vajadusest, aga alati on vaja tunnetada inimesi, kes selles ruumis liiguvad.

Vana maja on väga õrn, selle saab vale otsusega jäädavalt rikkuda. ...

Eri aegade peremeeste ja perenaiste toimetamistest pärit kihistised on tavaliselt väärtus ja säilitamist väärt.

Selles töös on kajastatud Kõllil toimunud paremad, aga ka kehvemad arengud. Vigadest ju õpitakse.

Iga aeg peab arendama ja andma elu ja hoo, siis säilivad asjad iseenesest.

Kaasaegne disain, trendikas tegevus või vajadus sobituvad ülihästi vana ja väärrika kõrvale.

Mõlemad pooled peavad natuke vaid kompromisse tegema.

Kuna talu on toimunud kui tervik ja mõte on ,et ta toimib nii ka tulevikus, olen oma töös pannud kokku erinevad osad ja objektid. (Vabandan lugejate ees töö pikkuse pärast.)

Muinsuskaitse eritingimuste esitamise vormis on kirja pandud ajalugu ja tuleviku plaanideks valmistamise ideed ja nõuanded (iseendale).

Kohtumiseni Kõllil!

Kõlli talu asukoht

Kõlli talu (katastritunnus; 18803:001:0340) asub Pärnu maakonnas, Põhja-Pärnumaa vallas, Tallinn-Pärnu mnt ääres Pärnust 26 km kaugusel. (endine Pärnu-Jaagupi kihelkond /Halinga vald)

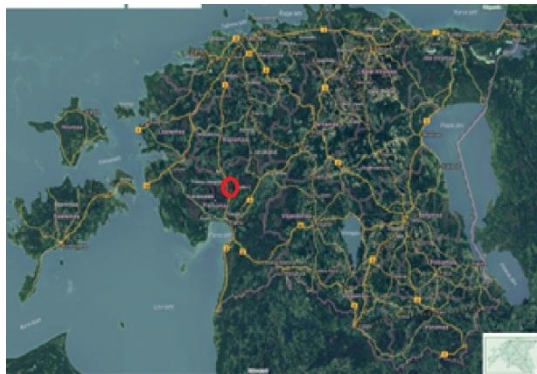

Foto 1 Maa-amet 2018

Foto 2 Kõlli talukompleks metsaga

Foto 2 Kõlli talu põllud, õunaaed, parkmets. Talu maadel asuvad ja talule kuuluvad endised kolhoosisigalad.¹

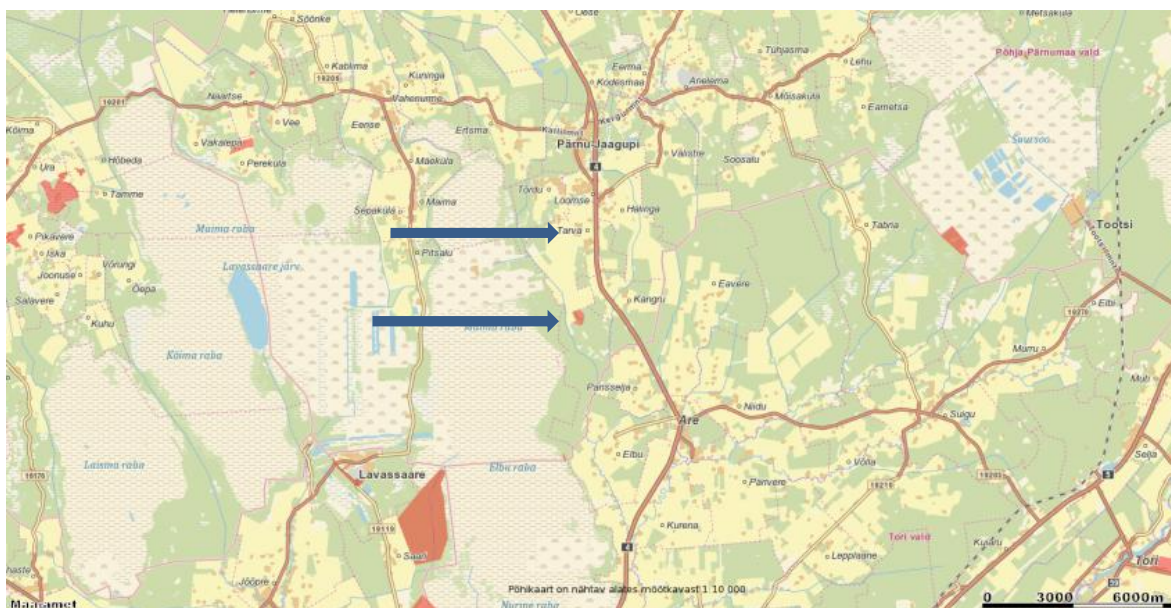

Foto 3 Maa-amet. 2018 Pärandkultuuri objekt. Tarva küla heinamaad²

Ülemine nool on talukompleksi asukoht, alumine näitab heinamaade asukohta

¹ <http://xgis.maaamet.ee/> (Vaadatud 8.04.2018)

² <http://xgis.maaamet.ee>

Asendiplaan. Kõlli talukompleks Hoonete ehitusaeg.

Selleks, et anda parem ülevaade milline hoone ja millist funktsiooni Kõlli talukompleksid täidab, lisan asendiplaanile paiknemisskeemile numbrid ja selgitused hoonete kaupa.

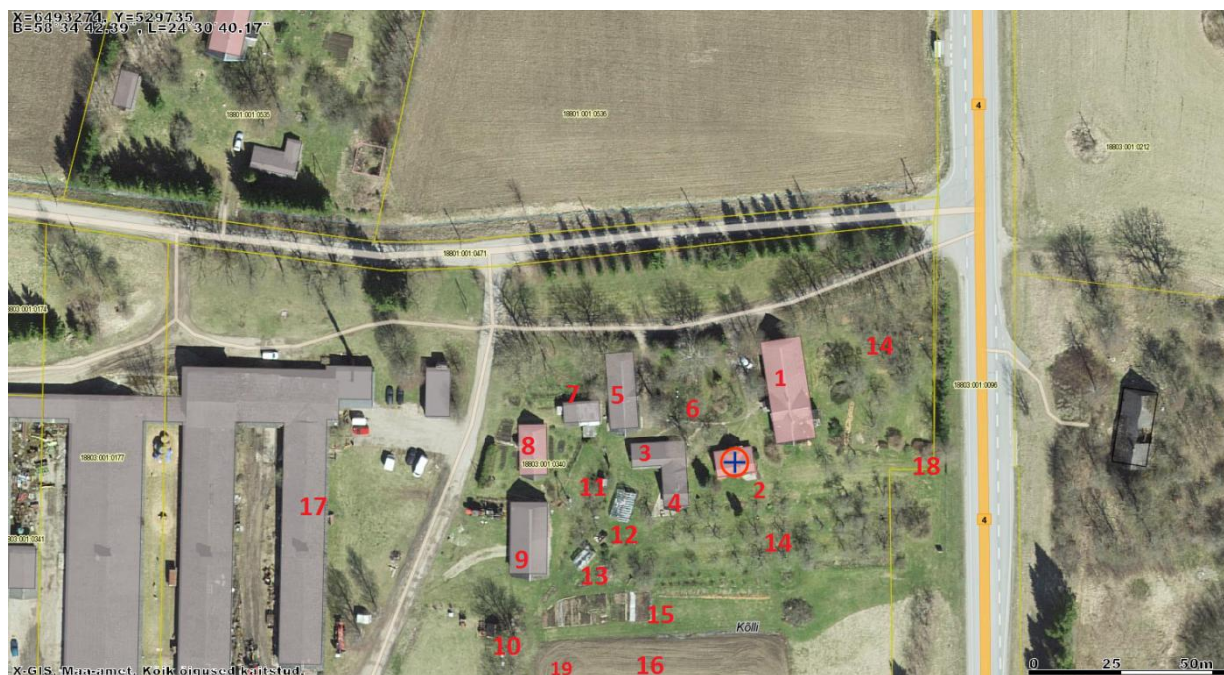

Foto 4

Kõlli talu asendiplaaniline paiknemisskeem.

1. Elumaja 1937-39
2. Õuemaja 1995
3. Ait 1904
4. Saun renoveeritud 2003
5. Laut ja garaaž 1920
6. Kelder 1980
7. Sigala 1920
8. Kanala (end)Elumaja 1930´
9. Suur heinaküün 1920
10. Mesiniku maja 1995
11. Välikemps
12. Kasvuhoone 1980´
13. Kasvuhoone 2000´
14. Õunaaed
15. Tarbeaed
16. Põllumaa ostetud 19.03 1879
17. End Halinga (Uus-Aeg) kolhoosi sigalad 1949 – 1985/86
18. Tallinn- Pärnu mnt (Via-Baltica) endine muinastee Tallinnast Euroopasse vt lisa 1
19. metsa poole, jaanituleplatsi poole

Ajalooline ülevaade.

Talumaade päriiseks ostmine.

Talurahvaseaduse 1856. aasta Eestimaa talurahvaseadus andis talupoegadele võimaluse maad mõisnike käest vabaks osta.

Kõlli talu maad ostis päriiseks minu vanavanavanaisa Willem Ebrok 1879 aastal. Halinga (Hallick) mõisnikult Friedrich von Lilienfeldilt.

Seda ostu-müügi tehingut kinnitab 19.märts 1879.aastal sõlmitud ostu-müügileping³

Foto 5 EAA.3760.3.1456 Ostu-müügileping Kõlli talu ja Halinga Hallick mõisniku vahel

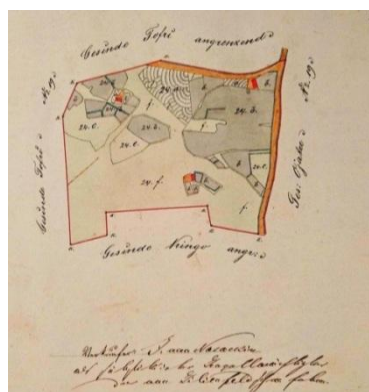

Foto 6 EAA.3760.3.1456 Kaart. Kõlli talu. Halinga (Hallick) mõisnikult Friedrich von Lilienfeldilt ostetud maad.

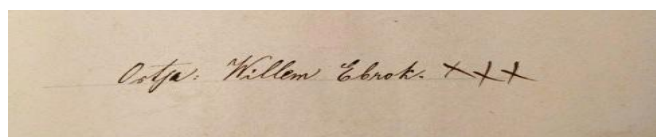

Foto 7

EAA.3760.3.1456 Kõlli talu peremehe Willem Ebroki kinnitus lepingule kolme ristiga

³ Eraarhiiv. II originaal asub Tartus:

EAA.3760.3.1456 Pärnumaa Halinga mõisast eraldatud Kinnistu "Kõlli 24", kinnistu nr 815

Säilinud on fotod Kõlli talu vanast elumajast (urbalti ehk Oliver Orro: põlis-Balti stiil) Vaade läänest . Ees valge põllega noorperenaine Maria Ebrok ja peremees Andrei Ebrok. Maja ees on puhasõu lillede ja ilupõõsastega. Eesolev suur puu on õunapuu, mille viimane keskmine haru kandis vilju veel 2014. Aastal.

Foto 8 1930' Kõlli vana elumaja ja õunapuu , mis oli alles veel 2014 . Eraarhiiv
Vaade läänest

Foto 9 Vaade idast.
1930' Kõlli vana elu maja . Kõlli talu õuepuu oli vaher, alles veel 2014. Eraarhiiv.
Uue maja palgid. Taamal vasakul on näha juba valminud loomalaut 5 , heinaküün 8 ja 1904.a valminud kiviait 4 toidukraami tarvis ja viljaait.

1937/38 aastal hakatakse ehitama uut taluhäärberit.

Uus elumaja sai valmis enne sõda, 1939 aasta hilissuvel. Pere vanim poeg Endel lõi viimaseid sindleid katusele, kui venelaste autod hakkasid mööda sõitma (baasidesse).⁴

⁴ Vanemate sugulaste jutustus ja märkmed . Vaike Jürgensoni märkmed umbes 2004.a. Juhani talus Tarva külas

Foto 10 1939 ? Kõlli uus elumaja.

1928. aastal peale Anton Ebroke surma sai taluperemeheks neljast pojast vanim- **Andrei Ebrok**.

Andreil ja tema naisel Marial oli neli last. Andrei Ebrok oli lõpetanud põllutöökooli, samuti oli ta Aktiivne Uduvere Põllumeeste Seltsi eestvedaja.

Kolhoosiaeg.

Kõlli talu oli suur talu. Omanik Andrei Ebroke varad ühistati kolhoosivaraks 1949. aastal⁵ Kõlli talu elumajast sai kolhoosikontor ja kolhoosnike korterid. Kanalasse paigutati elama töölised, lautades olid ühisvara hulka arvatud loomad. Kõlli talus peeti ka pidusid.

“Kolhoosi Uus-Aeg asutamiskoosolek toimus 3.04.1949 Tarval, Kõlli talus. Kõlli talu peremees ütles: ” kui keegi esimeheks ei hakka, siis toodaks siia veel mõni umbkeelne ja kas siis sellega oleme rahul”⁶⁷

Foto 11
1950 Kõlli talu maadele, taluhoonete vahetusse lähedusse hakati ehitama kolhoosisigalaid 9

Foto 12
Kolhoos Uus-Aeg . Kolhoosipidu Kõlli suures toas. Eraarhiiv

Marial ja Andreil lubati perega elada elumaja ühes alumise korruse toas (nr 3). Kõlli talu perenaine Maria Ebrok töötas aastaid kolhoosi sigalal. Lautades oli kolhoosiloomad ja kanalasse ja elumaja teistesse tubadesse pandi elama sissetoodud kolhoosnikud.

⁵ EAA.5482.5.1147

Andrei Ebrok. Ühistatud vara tagastamine. Ebrok, Andrei Halinga vald

⁶ Sergei Seeland. Oli kord Halinga kolhoos. Lk 19.

⁷ ERA.R – 6.11.316 Halinga valla kolhooside 1949.a aruanded. ... Uus-Aeg ...

Peale peremehe Andrei surma juhtis Kõlli talu tema naine Maria Ebrok, kuni tema surmani 1986.aastal, kui peremeheks sai noorim poeg Peeter Ebrok.
1994 aastal tagastati talule kuulunud maad ja kompenseeriti muu vara.

Tänapäeval tegeleb majandamisega Kõlli talu noorperemees Andres Ebrok koos isa Peeter ja õe Annika Ebrokiga. Kõlli taluperes hulka kuuluvad ka Aino Alu (Ebrok) tütar Ülle Tiimus abikaasa Matiga.

Seotus ajalooliste isikutega, sündmustega.

Kõlli talu peremehed ja perenaised:

...teadmata ?

Willem Ebrok

Anton Ebrok 1861 -1939 ja Maria Ebrok 1867-1940

Andrei Ebrok s.1896-1856 ja Maria Ebrok 1902-1986

Peeter Ebrok s. 7.09.41 ja Milvi Ebrok 21.12.40 – 1.06.16

Andres Ebrok s. 16.07.74

...

1879 - ...

... - 1928

1928 – 1956

1986- 2005

2005 - ...

Kõlli talus on alati lugu peetud heast haridusest.

Lisaks põlluharimisele on talust pärit inimesed on olnud tegusad ja silmapaistvad mitmetel erialadel teaduses ja ettevõtluses, on arvukalt õpetajaid, juriste, arste, ajakirjanikke.

Kõllilt pärit inimesed on alati olnud aktiivsed kaasarääkijad ühiskonnaelus.

Nimetada võib vendi August ja Kristjan Ebrokit kes arendasid välja Pärnumaa ja Pärnu telefonivõrgu juba 1930`. Endisest kuulsast „Punane Ret“ tehast alguse saanud tänapäevase kaasaegse Eesti suurelektroonikatööstusele alusepanija insener Ants Ebrok.

Kõllilt on pärit ka teater „Endla“ legendaarne kauaaegne direktor Arnold Ebrok ja tema rahvatantsu juhust abikaasa Naima Ebrok, nende tööd jätkab tütar Eerika Põlendik.

Foto 13

1948 Arnold Ebrok paremal. Naima Ebrok Muhu rahvariietes. Pärnu-Jaagupi rahvariided. Eraarhiiv.

Hoonestus. Stiil ja suuremad ümberehitusetapid.

Elumaja

1938. aastal valminud Kõlli talu elumaja eeskujuks võib pidada C.R.Jakobsoni korraldatud 1881.aasta taluhoonete konkursile Jakobsoni enda poolt tehtud töö joonised kahekordsest talumajast, mille ühes külje moodustab maakivimüüridega hobusetall.

Nagu enamuse Eesti taluhoonete puhul on tavaline, et ole ka Kõlli talu kohta säilinud jooniseid. Arvatavasti neid ei ole ka tehtud.

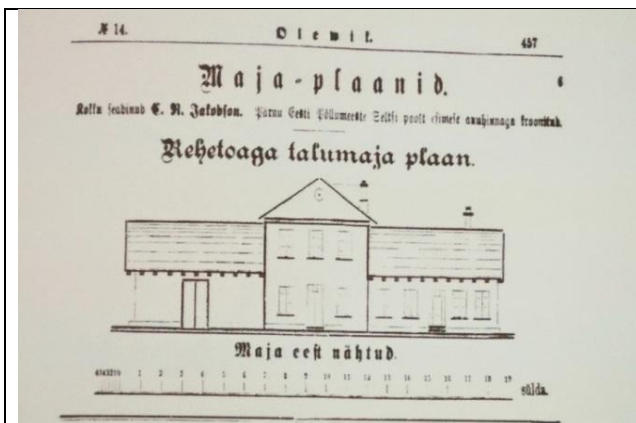

Foto 14
C.R.:Jakobson rehetoaga talumaja plaan 1881.
Heiki Pärdi loenguslaid 10.01.2018⁸

Foto 15
Algne katusematerjal oli puitsindel.
Fassaad on kaetud profiil kattelauga. 1952 .

Ehitusmeistrina on vanemad sugulased nimetanud Tarva küla Oru talu perenaise Liisa meest Martin Vallivere, kelle kädetöö on paljud Pärnu-Jaagupi kandi talumajad. (Liisa oli Kõlli perenaise Maria õde)

Tegemist on tahatud maakivi vundamendi ja maakivist müüri-ga talliosaga tahatud palkidest kahekordse elumajaga. Talumaja I korrus on rõhtpalksein, teine korrus on püstpalkseinad . Elumaja on ehitatud vana Urbalti stiilis elumaja asemele ja kohale.

Uue elumaja II korruse ehitamisel on materjaliks on kasutatud vana elumaja palke.

Foto 16 O
Rõhtpalkseinad ja püstpalkseinad
Rehetoa aknaaluse palgi vahetus 2003

Foto 17
II korrusel on kasutatud vana elumaja palke
Kogu perimeetril. Rehekast ja vaheseina

Teise korrusel nn riskatuse väljaehitiste all asuvad väljaehitatud toad.
Talli kohal oli vaba õhurikas lakapealne heinte tarvis.

⁸ Heiki Pärdi loengukonspekt 20.01.18 EKA Täiendkoolitus

Ajalooline interjäär.

Kuna elumaja valmis vahetult enne sõda, ning aastad pärast sõda olid taluperlele väga keerulised, siis ei ole säilinud ja arvatavasti ei jõutud ka valmis ehitada 1930`aastatele omast sisekujundust.

On säilinud fotod mõningate elementidega ja ehitusvõtetega arvatav ehitusaeg 1950`lõpuaastad, enne 1962.aastat.

Kõigis elutubades ja köögis on 1960- 1970 sarnased vineerist heledad vahekoti katvate liistudega laed. Kõik seinad on kaetud tapeediga. Köök, sahvrid olid põrandapinnast 1500mm kõrguseni kaetud profiiliga lauaga, ülejäänud sein oli kaetud tapeediga või värvitud tapeediga ja papiga.

Veranda ja veeruse seinad ja lagi oli kaetud profiiliga lauaga (foto

Foto 18
Foto Köögi interjäär 1970

Foto 19
Laes liistudega vineerplaadid 1970

Foto 20
Veranda ja veerus. 2003 2018

Foto 21
Seinu kattis kõikides eluruumides tapeet

Elumajas on tehtud erinevatel ajastutel remonte. 1960` (enne 1964.a) paigaldati majale puitsindlite peale eterniitkatust, mis on säilinud tänaseni.

Elumaja siseruumides ruumiplaanis suuri ümberehtisusi ei ole.

1972-1973 ehitati lõplikult välja II korrus

1980` keskel vahetati köögi betoonpõrand laudpõranda vastu ja rehetoa betoonpõrandasse valati kanalisatsioonitorud.

1986. a korrastati I korruse elutoad ja veranda.

2002. a ehitati talliosasse 1/3 ulatuses vannituba ja pesupesemis- majapidamisruumid.

2002/03 alustati akende renoveerimisega ja palkseinte kahjustunud osade välja vahetamisega.

Hoonete konstruktsioonide kirjeldus, seisukord ja renoveerimisettepanekud.

Kõlli elumaja

Vaated

Foto 22 W Vaade läänest

Foto 23 O Vaade idast Tallinn-Pärnu mnt poolt

Foto 24 S Vaade lõunast

Foto 25 N Vaade põhjast

Hoone ümbrus

KIRJELDUS

Kõlli talukompleks asub Tallinn-Pärnu mnt ääres. Hooned on maanteelt hästi vaadeldavad. Talupiiri tähistab maanteeääres tüüpiline kuusehekk. Elumaja asetseb paralleelselt maanteega, teised hooned asuvad alumajast tagapool. Hoonekompleksi ümbritseb suur taluaed õunapuude ja tarbeaiaga. Elumajast lõunasse jääb „õuemaja“, läände saun, ait ja heinaküün.

SEISUKORD

Talukompleksi ümbrus/aed on hästi hooldatud ja hoitud. Siseõuel kasvab suur kastanipuu, mille oksad võivad kahjustada ait-sauna hoonet. Mõningast probleemi valmistab talusissesõidu tee äärsed suured saarepuud. Samuti vajab rekonstrueerimist sadevete äravool krundi piirest.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Suurte puude valikuliine eemaldamine hoonete lähedusest.
Vertikaalplaneeringu projekt (koos sadevetesüsteemi projektiga)

ERITINGIMUSED

Jätkata hoone ümbruse heaperemeheliku hooldusega. Säilitada taluaiale tüüpiline taimestik ja kooslus.
Teostada vertikaalplaneering.
Vihmaveetorude alla ehitada hüdroisolatsiooniga kividest laotud äravoolurennid

Vundament. Sokkel. Kelder. Maakiviseinad

KIRJELDUS

Kõlli talu elumajal on välisküljelt siledaks tahatud maakividest vundament. Vundamendi ülemises osa on laotud pikuti püsti asetsevatest tellistest. Vundamendi sisse on laotud kollase telliskiviga ümbritsetud avad põrandate ventileerimiseks. **foto 27**
Hoone põhjapoolne, talliosas läheb vundament ühtse lindina üle maakiviseinaks (lõunapool on palkseinad).
Palkseinte all oleva vundamendi kõrgus maapinnast on +/- 550 mm
Vundamendi laius on kogu perimeetri ulatuses ühesugune, ligi 450-500 mm. Vundamendi kõrgus on 550- 600 mm.
Sideaineks maakiviosades on kasutatud lubimörti, millesse on lisatud kuni 10% tsementi.
Maakiviseinal on kasutatud tsementvuugi peal valget lubjamördist vuuki
Foto 28
Elumaja W fassaadi keskosas asub betoonkelder.
Hoone lääneküljel on vundamenti jäetud maja all oleva keldri aknaava. **Foto 33**
Maakivisein on laotud suurtest ühest küljest sirgeks tahatud kividest, läbimõõduga 450-600 mm. Minimaalselt on kasutatud väikeseid kive suurte vahel.
Maakiviseinad on seestpoolt krohvitud lubimördiga. **Foto 35**

SEISUKORD

Vundamendi üldine seisukord on hea. 2002. Aastal parandati vuugid vundamendi maakiva sokli tellistest laotud osa.
Leiti järgmised probleemsed kohad:
Praod maakivimüüris N seinas keskel ülemises osa läbib pragu . **Foto 34 ja Foto 35**

Pragu W seina vasakus nurgas. Pragude põhjus võib olla W külje maja nurga veekahjustus. Vihmaveerenn lõpeb räästa servas. Sellest pritsiv vesi lõhub lubimördist vuuke ja see põhjustab vajumise. Samuti uhub vihmavesi ära pinnase vundamendi all ja majaseina lähedal pinnases.

Esineb vetika ja sambla kahjustusi. Taimsed kahjustused muudavad märgudes ja kuivades oluliselt ruumala ja lõhuvad sellega lubimördist vuuke.

Elumaja ventilatsiooni ja elektritööde käigus on lahti tulnud müürikiivid laetalade juures.

Maakivimüüris olevate akende pealmistes osades on vajumise tagajärjel vuukidesse tekkinud praod. **Foto 37 ja Foto 36**

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Uurida põhjalikumalt kiviseina tekkinud pragude tekkepõhjust.

ERITINGIMUSED

1. Soklit mitte soojustada või krohvida.
2. Probleemaatilised kohad paranda.
3. Vajadusel teha injekteerimist – seinasiseste tühimike täitmine seguga.
4. Tühjaks vajunud vuugid tuleb puhastada nakke kaotanud segust ja pesta nõrga survepesuga.
5. Vuukimisel kasutada kuni 10% tsemendisisaldusega lubi-tsementmörti. Vuugi keskele vedada vuugirauaga valge lubimördist reljeefne vuuk.
6. Pragude jälgimiseks võib kasutada „majakaid“.
7. Vetika- ja sambla kahjustused tuleb eemaldada mehaaniliselt, pindu töödelda aluselise lahusega ja puhastada nõrga survepesuga.
8. Eemaldada tsementmördiga tehtud parandused.
9. Eemalda maakivist siseseinalt lahtine krohv. Stabiliseerida seinad, täita praod. Paranda vuugid ja tekkinud pragu. Siseseinad krohvida traditsioonilise lubimördiga.
10. Taastada keldriaken.

FOTOD. Vundament. Sokkel. Maakivist seinad

Foto 26

Foto 27
Põranda tuulutussava

Foto 28
Vuuk valge keskosaga

		
<p>Foto 29</p>	<p>Foto 30</p>	<p>Foto 31</p>
		
<p>Foto 32</p>	<p>Foto 33 Keldriaken W</p>	<p>Foto 34 Pragu N</p>
		
<p>Foto 35 Pragu N sees ruum 12</p>	<p>Foto 36 Pragu A25</p>	<p>Foto 37 Pragu VU3</p>

Palkvälis- ja sise(vahe)seinad.

KIRJELDUS

Elumaja tubade poolse osa välis- ja vaheseinad on palkseinad.

Esimene korrus on lühinurk tapiga ühendatud ja peittappidega tugevdatud kirvega tahatud palkidest rõhtpalksein.

Teise korruse osas on kõik seinad püstpalksein. Püstpalksein on kinnitatud alumise ja ülemise konstruktsioonipalgi külge sepanaelttega. **Foto 16 lk 12**

Palkide vahed mõlemas konstruktsioonis on tihendatud linataku ja samblaga.

Püstpalkseinas on kasutatud eelmise (enne 1937.a) elumaja palke. II korrusel on näha tumedamad suitsu ja tahma jälgi, sisselõikeid ja kinnitus(sala-)postide auke. **Foto 17 lk 12**

Foto 38 lühinurk –tapiga (puhasnurk)

Palkide paksus on keskmiselt 180mm ja keskmiseks palgirea tõusuks on 220mm. **Foto 39**

Palkide vahed on täidetud samblaga.

Palksein on kindlustatud puidust peittappidega.

Uste ja akende ümber on tenderpostid. **Foto...** Akna tenderpost **Foto 41** Ukse tenderpost

SEISUKORD

Palkseinad on korrastatud.

Korrastamata on üks püstpalk vahesein S (nr 21) pööningul. Selles seinas on palkide vahel tihenduseks ehitusvaht.

Palgivahed on linatakuga tihendatud. Veekahjustustest pehkinud palgid on plommitud samaväärse palgiga ja tihendatud linatakuga. Alumine soklipealne palgirida on vahetatud või plommitud. Sokli niiskustõkkeks on paigaldatud kahekordne ruberoid.

Parandatud veekahjustused: soklipalk kogu perimeetril; nr 5 veranda nurgas O fassaadil; Nr 8 O sein 3 rida sokli kohal; W köögi nr 1 akna ümbrus. **Foto 42**

Veekahjustused joonisel

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

ERITINGIMUSED

1. Ruum nr 21 lakapealne S vahesein eemaldada palgivahedest ehitusvaht. Palgivahed tihendada linatakuga.

Fotod . Palkvälis- ja siseseinad.

		
<p>Foto 38 ruum 8 N Lühinurktapp</p>	<p>Foto 39 Läbimõõt 150x180 , tõus 220mm</p>	<p>Foto 40 Akna tender</p>
		
<p>Foto 41 ruum 8 N</p>	<p>Foto 42 ruum 5/6 O</p>	<p>Foto 43 II korrus tehtud vana maja palgist</p>

Katusekonstruktsioon ja katusekate

KIRJELDUS

Hoonel on viilkatus, kaldenurgaga 45 kraadi. Harja kõrgus on 8200 mm Katuse kandekonstruktsiooniks on puitsarikad ja –pennid (pennsarikaskonstruktsioon), kokku on 22 sarikapaari . Säilinud on algupärased konstruktsioonid. Sarikad ja pennid on ümarmaterjalist, mille üks külg on sirgeks tahatud. Sarikate ja pennide vahelised ühendused on tehtud puitpunnidega. Sindlialune roovitus on koorimata puidust, mille üks külg on sirgeks tahatud. Sarikate ristlõige on 150x150 mm ja samm 1150. **Foto 49** sarikate ristlõige ja samm Pennide kõrgus II korruse mustast põrandast on 2670mm. Rehetoa pea 3000mm. II korruse tubade kohal katuseharjast 550 mm allpool. Sarikad toetuvad müüriatile **Foto 48**.

Sarikate otsad on tahatud ja on altpoolt nähtaval. Piki hoonet ei ole tuulekasti (**Foto 52.**) Tahatud profiiliga otstega sarikad (**Foto 53**) ulatuvad üle müüri lati Hoone otstes ja väljaehituste otstes katavad roovitust profiiliga (**Foto 50 ja 51**) kattelaualad. Katus on lõpetatud otsalauaga, mille otsad jälgendavad sarikaotste profiili (**Foto 54**) Katus on T-kujuline, hoone ida ja lääne suunale avanevad väljaehitused. Väljaehituste all asuvad toad.

Katuseharja joonel ulatub välja 2 korstnjalga.

Eraldi väiksema kaldega on veranda R5 (idasuunas) ja eeskoja ehk veeruse R1 (lääne suunas) katused.

Algselt on katus olnud kaetud 3-kordse sindelkattega. 1960`esimesel poolel pandi hoonele eterniitkatus. Sindelkatus on tänaseni eterniitkatuse all.

NB Hoonel puuduvad toimivad vihmaveerennid ja –torud.

SEISUKORD

Katusekonstruktsiooni olukord on hea. Puitosa on mädanikuta.

Katusekatte olukord on **avariline**: eterniit amortiseerunud, mitmeid läbijoosukohti on parandatud. Korstnjalgade läbiviigud vaatamata tihendamisele saavad läbi.

Vihmaveerennide ja -torude puudumine kahjustab hoonet. Niiskusprobleemid on hoone nurkades. Vihmavesi koguneb liialt hoone vundamendi lähedale ja uhub pinnase ära.

Maakivimüüri pragu eeldatavasti sellest niiskuskahjustusest tekkinud (**Foto 35 ja 34**)

Katuse harjajoonel on silmaga näha vajumisi. Vastavaid mõõtmisi ei ole tehtud. Katuse harjajoon ei ole ühtlane, on läbivajumisi. Samuti on vajumised sarikate joonel. Nende vajumiste põhjuseks on nüüdseks parandatud alumise seinapalgi niiskusest põhjustatud kahjustused. Kahjustused on tänaseks uue palgiga plommitud. Vajumised on toimunud hoone seintes, maakivimüüri ja palkseina joonel.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Koostada detailne projekt katuse vahetuseks ja vihmaveesüsteemi väljaehitamiseks. (Eriiline tähelepanu: Katuseaknad, sarikate vajumine, räästasõlm)

ERITINGIMUSED

2. Hoone välisgabariitide muutmine rohkem kui 80mm lääne, ida ja lõuna suunas ei ole lubatud. (tuuletõkke paigaldamisega kasvas soklijoon 75mm)
3. Peale-, juurde- ja ümberehitused ei ole lubatud. (Katuse kuju ja harjakõrgust muuta ei tohi.)
4. Säilitada ja restaureerida ajalooline katusekuju ja tarindusviis.
5. Vintskapid ei ole lubatud.
6. Katuseaknad on lubatud. Katuseaknad peavad olema paigaldatud katusekattematerjaliga ühes tasapinnas (lubatud väikseim võimalik tehnoloogiline kõrvalekalle). Katuseaknad paigaldada võimalusel sümmeetriliselt 1.korruse akendega, võimalusel vältida akende paigutamist idafassaadile.
7. Vajadusel kolmanda korstna lisamine katuseharja joonele on lubatud. Korsten peab järgima olemasolevate korstnate stiili, proportsioone paigutuses ja mahus.
8. Ventilatsioonitoru läbiviimine ruumi nr 20 kohal on lubatud. Katusele jäävad osad peavad järgima ehituse stiili ja proportsioone.
9. Säilitada maksimaalselt katuse kandekonstruktsioonid, tagada kõikide elementide kandevõime.
10. Restaureerimismeetod olgu proteesimine olemasoleva võimalikult sarnase ristlõikega kvaliteetse puiduga.
11. Katusekonstruktsiooni projekteerimisel soovitatavalt kasutada Saksa tootja ProClima

tooteid.

12. Katuse kattematerjalide osas lubatud kaks varianti:
13. Kõik katused katta käsitsivaltsitud tsingitud terasplekiga.
14. Kõik katused katta sindlitega, tõrvata kvaliteetse männitõrvaga. (100%, mitte lahjendatud tõrv)
15. Uue katusekatte paigaldamisel tuleb hoonele paigaldada uus tsinkplekist ümara profiiliga vihmaveesüsteem.
16. Vihmaveerennidena kasutada ripprenne, võttes eeskuju säilinud konstruktsioonist ja lahendusest (kinnitused, renni läbimõõt.)
17. Räästasõlmed lahendada võimalikult vähe silmatorkavana, vältida katuse paksuse kasvamist.
18. Sarikaotsad jätta nähtavad.

FOTOD: Katusekonstruktsioon ja –kate

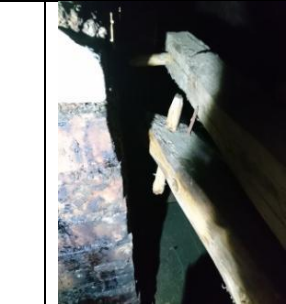

		
Foto 44 Katusekonstruktsioon	Foto 45 Katusekonstruktsioon väljaehituse peal	Foto 46 Sarikate ja pennide ühendustapid
		
Foto 47 Sarikate ja pennide ühendused	Foto 48 Sarika ja müürilati ühendus	Foto 48 Ühendus sarika hrjal otstes

		
Foto 49 Sarikate ristlõige ja samm	Foto 50 Harja laudis S	Foto 51 Räästa otsalaudis S/W
		
Foto 52 Sarikaotsad, Räästas, Vihmaveerenn	Foto 53 Sarika ots	Foto 54 Räästa otsaludisse profiil
Foto harja jõnksust		
Foto 55	Foto56 Müürilati ja sarika ühendus	Foto 57 Katuseluuk korstnajala juures

Korstnad ja korstnapitsid.

KIRJELDUS

Hoonel on kaks tellistest ja paekivist laotud korstnat. Lõunapoolse korstnajala pööningul olev osa on laotud talumajale omaselt puittugedele ja viltu. **(Foto 60 ja Foto 61)**...
Korstnapitsid on laotud kollaka tooniga tellistest. Pitsi ülemisesse osasse on laotud eenduv

<p>serv.</p> <p>Hoone esimese korruse ulatuses on korstnajalad krohvitud lubikrohviga. (Foto 62 ja 66)</p>
<p>SEISUKORD</p> <p>Korstnad on 1. Ja 2.korrusel heas seisukorras. Kütmata pööningul on korstnajalgadel niiskuse ja pigilaigud, vajavad uuesti ülesladumist. Korstnapitsid on heas seisukorras.</p>
<p>UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS</p> <p>Korstnajalgadele ja pitsidele vajalik insenertehniline ekspertiis. Teha korstnapitsi mõõtmisjoonis ja võimaliku lisatava korstnajala ja pitsi tööjoonis.</p>
<p>ERITINGIMUSED</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Säilitada korstnajalgade ja –pitside olemasolevad asukohad. 2. Vajadusel on lubatud korstnajalgade ja – pitside uuesti ülesladumine, kasutades selleks võimalikult palju olemasolevat originaalmaterjali ja lähtuda eelnevalt koostatud ülesmõõtmisjoonistelt nähtavast korstnatüübist. 3. Korstnapitsid laduda kollaka tooniga, ilmastikukindlatest kividest. 4. Korstnapits jätta krohvimata. 5. Kui hoonele paigutatakse tõrvatud puitkatus, paigaldada korstnapitsidele kindlasti sädemepüüdjad.

FOTOD. Korstnad

		
<p>Foto 58 Korsten KO1 S</p>	<p>Foto 59 Korsten KO1 pööning. Pigikahjustus</p>	<p>Foto 60 Korsten KO1 II korrusel</p>

		
Foto 61 Korsten 1 II korrusel	Foto 62 Korsten 1 1 korrusel R2	Foto 63
		
Foto 64 Korsten KO2 N	Foto 65 Korsten KO2 pööning	Foto 66 Korsten KO2 I korrusel R8

Välisfassaad

KIRJELDUS

Kõlli talu elumaja fassaad on kaetud profiillaudisega. Esimese korruse osas on laudise paigutus horisontaalne, otstes ja väljaehitustel asetsevad lauad vertikaalselt (Foto).

Laudis on vahetatud, vana laudis on korrastatud ja tagasi pandud, pehkinud vanad lauad on asendatud uutega. (Foto 68) Fassaadile vastu palkseina on paigaldatud tuuletõke ja jäetud õhuvähe. Seoses sellega on fassaad soklist eendunud keskmiselt 75-(kuni 100mm).

Aknad on toodud laudisega ühte tasapinda.

Laudisel on erinevad 5 erinevat profiili: a) 1.korruse horisontaalne laudis; b) põhja- ja lõunafassaadi otsalaudis; c) väljaehituste otsalaudis; räästakasti kattelaudis; d) aknapiirdelaud; e) aknakarniis (FOTO 5 tk).

Sokli peal esimest palki katab ilma profiilita, kuid vihmavee ära juhtimiseks pealt kaldega

soklilaud. Soklilauda kaitseb sademete eest plekk. **(Foto 68)**

Hetkel on uste ja akende ümber paigaldamata profiiliga piirdelauad ja ülemine ja alumine karniis (veepakud). Ajalooliselt on karniisid kaldega ja kaitstud veeplekiga. **(Foto 78 ja 77)**. Originaalpiirdelauad on ladustatud ja plaanitakse tagasi panna remonditööde käigus. Laudis on värvitud linaõlivärviga Tikkurila „Lin“ munakollase ehk raudoksiidkollaseks. Lõunapoolses otsas on laudisel näha kõmmeldumist **(Foto 79)**

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Teha uuring soojuskaameraga võimalike sooja- ja õhulekke avastamiseks.

Projekteerida fassaadi sõlmed: sein; nurk; akende ja uste ühendussõlmed seinakonstruktsiooniga; väljaehituste ühendus katusega.

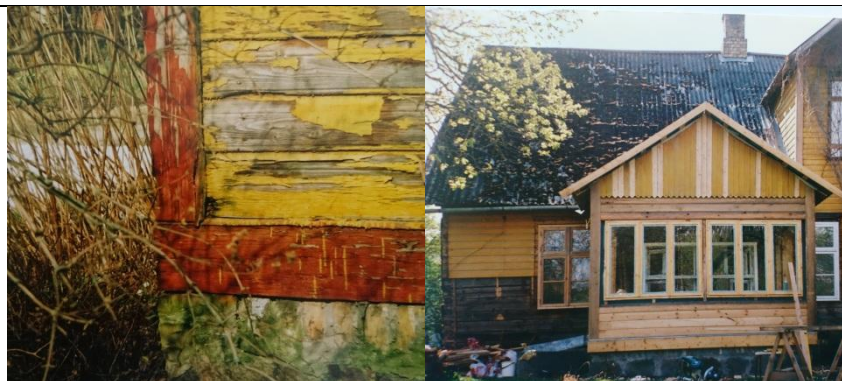
Joonestada üles kattelaudade profiilid puuduvate vahetuslaudade, ehisdetailide tegemiseks.

Koostada elumaja värvipass, asutades looduslike toone/pigmente. **(Foto 80)**

ERITINGIMUSED

1. Fassaadilaudis ja puitdetailid taastada algset, vanade laudade profiili kasutades. Pehastanud laudis asendada samaväärsega.
2. Olemasolevate eeskujul taastada puuduvad ja kahjustunud puitdetailid ja puitliistud, kinnituseks kasutada ainult kuumtsingitud naelu.
3. Paigaldada vihmaveekaitseplekid akna karniisidele ja soklilauale vastavalt ajaloolisele konstruktsioonile, ehitusvõtetele.
4. Restaureerida ja taastada puuduvaid osad aknaid ümbritsevate piirdealudade, liistude ja teiste ehisdetailide osas.
5. Fassaad puhastada hallitusest ja pudenema hakanud värvist.
6. Uued puitosad kruntida tsinkvalgega, vajadusel pahteldada praod ja naelapead linaõlikitiga ning lihvida.
7. Hoone üle värvida linaõlivärviga vastavalt värvipassile. Valida looduslikud toonid ja pigmendid: raudoksiidkollane, kuldooker, looduslik terra, roheline umbra. **(Foto 80)**

FOTO. Välisfassaad.

			Voodrilaua pilt
Foto 67 voodrialuad alumisel korruse ulatuses S/W	Foto 68 Pehkinud vanad on uute laudadega asendatud O	Foto 69	

		
<p>Foto 70 Voodrialaua profiil alumisel korrusel</p>	<p>Foto 71 Maja otsalauadlõuna ja põhjafassaadi otsalaudis</p>	<p>Foto 72 Väljaehituste ja räästakasti laudis. Sama profiil ruumis 5ja 1</p>
		
<p>Foto 73 Akna karniis</p>	<p>Foto 74 Akna äärelaud</p>	<p>Foto 75 Räästakasti laudis S/W</p>
		
<p>Foto 76 Akna piirdelaud ja laudis S</p>	<p>Foto 77 Akende ülemine karniis</p>	<p>Foto 78 Akende alumine karniis Veepikk.</p>

		
<p>Foto 79 Voodrialua kõmmeldumine S otsaseinas</p>	<p>Foto 80 Elumaja fassaadi laudvoodri soovitavad värvid</p>	

Välisüksed VU

<p>KIRJELDUS</p> <p>Hoonel on kaks välisust ja kaks väravat : Veeruseuks W- VU1 ja verandauks O- VU2. Lisaks välisustele on talli/lauda osas avarad kahepoolsed väravad O- VU3 ja W- VU4. VU1 (Foto 81) on originaal tahveluks, mille alumisel osal on plekiga kaetud veepakk. Algselt oli uks värvitud, hetkel kaetud õliga ja peitsitud pruuniks. Uksel on originaal metallosad: lingid, hinged, osa lukusüsteemist. VU2 (Foto 82) O-fassaadi uks. Tahveluks. Taastatud originaali järgi. Uks on värvitud roheka linaõlivärviga. VU3 (Foto83) on O-fassaadi kahepoolne originaalvärav. VU3 on horisontaalsetest laudadest mõõduga 180mm. Uksel on säilinud latthinged 4tk. Seestpoolt on sulgemiseks ukseavaga põiki puu, millel on haagid 150mm. (Foto) Uks on kaetud linaõlivärviga, ukse alumisel osal on põiki 200mm laud. VU4 (Foto85) on W-fassaadi kahepoolne puidust värav, mis on väljast kaetud profiiliga diagonaallaudisega. Uks on uuendatud 1980`. Uksel on algsed metallosad, puiduosad osaliselt uuendatud. Ukselehed on uuendatud. Lengid ja kinnituspuu on originaalid.</p>
<p>SEISUKORD VU1ja VU2 on heas korras. Värviuuenduse vajadus. VU3ja VU4 vajavad restaureerimist. Puitosad osaliselt pehkinud, räästast tuleva vihmavee tõttu.</p>
<p>UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS</p>
<p>ERITINGIMUSED</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uusi ukseavasid ei ole lubatud rajada. 2. Restaureerimisel kasutada kõrgekvaliteediga puitu. 3. VU3 ja VU4 restaureerida, säilitades kõik metallosad: latthinged, sepanaelad, haagid, käepidemed. Värvida linaõlivärviga. VU4 võib taastada algsel kujul püstlaudisega, säilitama peab puitkonstruktsiooni. 4. Kruntida ja värvida linaõlivärvidega vastavalt koostatud fassaadi värvilahendusele. 5. O-fassaadi VU2 teha värviuuendus

Fotod. Välisüksed VU

		
<p>Foto 81 VU 1</p>	<p>Foto 82 VU 2</p>	
		
<p>Foto 83 VU 3</p>	<p>Foto 84 VU 4</p>	<p>Foto 85 VU4 seespoolt</p>
		
		<p>Foto 86 VU 4 kinnitus seespool</p>

Aknad. (A)

KIRJELDUS

Kõlli talu elumajal on 27 akent.

Aknad on 6 erinevat tüüpi klaasijaotusega: 1, 2, 3, 4, 6 ja 12 ruuduga.

Aknad on kahekordseraamiga, kaks raami on omavahel kokku ehitatud. Aknad avanevad väljapoole. Suurem osa aknaid on ehitusaegsed. Aknad paiknevad voodriga ühel joonel. Aknad on renoveeritud. Renoveerimise käigus vahetati välja pehkinud puit. Aknad on krunditud ja värvitud linaõlivärviga, vanad lainelised klaasid on tagasi pandud ja osaliselt kititud.

Säilinud on algseid kolmese ruudujaotusega puidust sise- ja välisraamid. Akende algsed välimised piirdeliistud eemaldatud, aga on säilitatud ja ladustatud.

Sees on akendel laiad profileeritud piirdeliistud ja aknalauad.

Osadel akendel on säilinud algsed hinged ja õhuakende sulgurid. Algselt olid akendel haagid, mis on vahetatud parema heli- ja soojapidavuse huvides reguleeritavate kinnituste vastu. Algsed haagid on säilitatud ja ladustatud.

A1 W 12-se ruudujaotusega ühekordne aken. Tehtud 1980´. Kaetud puidukaitsevahendiga

A2 W 12-se ruudujaotusega kahekordne aken. Uus 2004

A3 W 1-ne ühekordne keldriaken. Algne. Restaureerimata. Ees võrk. Värvimata

A4 W 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A5 W 1-se ruudujaotusega ühekordne aken. Restaureeritud

A6 W 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A7 W 4-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. 1980`. Restaureeritud.

A8 W 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A9 W 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A10 W 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A11 S 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A12 S 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A13 S 1-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. 2004

A14 S 12-se ruudujaotusega topeltraamiga aken 2004

A15 S 1-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. 2004

A16 O 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A17 O 2-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A18 O 3-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A19 O 3-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A20 O 2-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A21 O 1-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid

A22 O 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A23 O 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A24 O 4-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. 1980`. Restaureeritud.

A25 O 12-se ruudujaotusega ühekordne aken. Tehtud 1980´. Kaetud puidukaitsevahendiga. Renoveerimata.

A26 O 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

A27 O 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.

SEISUKORD

Aknad on korrastatud. Klaasid on enamasti paigaldatud kitiga. Liistudega paigaldatud aknaklaase on alustatud ümber kittima. Aknad on värvitud linaõlivärviga. Märkata on linaõlivärvi jahustumist, seetõttu on soovitatav on aknad uuesti värvida.

Aknad nr 1 ja 25 heas korras, kuid värvimata ja tihendamata.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Koostada akende tööjoonised.

ERITINGIMUSED

1. Uusi aknaavasid seinapinnale ei ole lubatud rajada
2. Säilitada ja restaureerida kõik olemasolevad lengid ja raamid. Lengid paigaldada linatakuga.
3. Restaureerida aknad nr 1 ja 25 maakivimüüri W ja O seinas.
4. Lengid ja raamid kruntida tärpentiniga lahjendatud (1:3) linaõlivärviga. Värvida linaõlivärviga. Värvu mitte kanda akna ja ka uste alumistele ja ülemistele servadele, nende kaudu eemaldub puudu sisse kogunev niiskus.
5. Välimised klaasid kittida linaõlikitiga. Võimalusel vahetada liistud kiti vastu.
6. Kõikidele akendele lubatud sisemiste raamide lisamine.
7. Paigaldada külgmised algsed metallhaagid. Haagid eelnevalt puhastada, kruntida, värvida

FOTOD. Aknad 26 tk

		
Foto 87 Elutubade ehitusaegne	Foto 88 Köökide 1980`keskelt A24	Foto 89 Lauda/ talli 1937 ja 1980`kombinatsioon A1 ja A25
		

		
Foto 90 Verandaaknad	Foto 91 Otsaaken A15	Foto 92 Aken A6
		
Foto 93 A19/ 18 Veranda O fassaadiaken	Foto 94 Keldriaken A3	

Siseuksed SU

KIRJELDUS

Kõlli talu elumajas on 22 siseust.

Säilinud on enamuse hoone ehitusaegseid (1937) tubade tahveluksed mõõduga 870 x 2030 mm. Uksed mis on välja vahetatud on tehtud originaalide eeskujul 1980´aastatel.

Uksed on 4-se tahvlijaotusega: 2 lühikest üleval ja all, 2 pikka paralleelselt keskel. Säilinud on kõikide uste ehitusaegsed uksehinged. Ehitusaegseid käepidemeid on säilinud 2paari (SU1 ja SU8).

Alumise korruse pesuruumides ja endises rehetoaas (8, 10, 11, 12, 13) on algupäraste eeskujul valmistatud uued püstlaudadest latthingedega ja sepiskäepidemetega uksed. Ehitusaegse uks koos latthingedega on säilinud.

(Foto 94)

Ülemisel korrus on 1970´ vineertahveluksed.

Ukselukud on vahetatud 1970 ja 1980`.

Tahveluksed on värvitud linaõlivärvidega. Ukse avasid piiravad algupärased piirdelauad.

Kõik uksed fotodega on peatükis „Väärtuslikud detailid ...“, siin iga ukse kirjeldus.“

SU 1 (Foto) 1980´ 1937 originaalijärgi tehtud uks, säilinud originaalukselingid.

SU 2 (Foto) 1937 Säilinud hinged.

SU 3 (Foto) 1937 Säilinud hinged.

SU 4 (Foto) 1937 Säilinud hinged.

SU 5 (Foto) 1937 Säilinud hinged.
SU 6 (Foto) 1937 Säilinud hinged.
SU 7 (Foto) 1937 Säilinud hinged.
SU 8 (Foto) **1937 Säilinud hinged, lukk ja käepide**
SU 9 (Foto) 1980´ originaali järgi tehtud tahveluks
SU 10 (Foto) 2003 originaali järgi tehtud latthingedel lauduks
SU 11 (Foto) 2003 originaali järgi tehtud latthingedel lauduks
SU 12 (Foto) 2003 originaali järgi tehtud latthingedel lauduks
SU 13 (Foto) 2003 originaali järgi tehtud latthingedel lauduks
SU 14 (Foto) 2003 originaali järgi tehtud latthingedel lauduks
SU 15 (Foto) 1937 Säilinud hinged.
SU 16 (Foto) 1937 Säilinud hinged.
SU 17 (Foto) 1970´ vineeruks
SU 18 (Foto) 1970´ vineeruks
SU 19 (Foto) 1970´ vineeruks
SU 20 (Foto) 1970´ vineeruks
SU 21 (Foto) 1937 Säilinud hinged.
SU 22 (Foto) 1980´ 1937 a järgi tehtud tahveluks

SEISUKORD

Uste seisukord on hea. Puiduvigastused on parandatud, hinged korrastatud. 1937 a. ukсед vajavad põhjalikumat hooldamist: puhastamist, värvimist.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Koostada uste ja uste piirdelaudade tööjoonised.

ERITINGIMUSED

1. Uusi ukseavasid ei lubatud rajada.
2. Säilitada ja restaureerida kõik olemasolevad ukсед.
3. Restaureerida ja paigaldada tagasi SU 10 originaaluks koos metallosadega.
4. Puuduvad lingid, lukusildid ja –südamikud valida võimalikult ajastutruud.
5. Piidad ukselehed kruntida linaõlikrundiga ja värvida linaõlivärviga valgeks.

FOTOD. Siseuksed

		
<p>Foto 90 1937</p>	<p>Foto 91 2003 5tk SU10</p>	<p>Foto 92 1980´ 2tk SU1</p>
		
<p>Foto 93 Tahvel II korrus 1970 SU17</p>	<p>Foto 94 1937 (või varasem) 1tk</p>	

Laed.

KIRJELDUS

Esimese ja teise korruse tubadepoolse vahelae kandekonstruktsiooni moodustavad 150x180 mm jämedused nelinurkseks tahatud 1050mm sammuga puittalad. Talade vahel on 150-450 mm hõõveldatud ja servatud laud, mille peal on lagede vahetäide.

(Foto 98)

Laudade peal, talade vahed olid täidetud liiva ja lubja seguga. (eemaldati 2013? Aastal). Ehitusaegsetest lagede viimistlusest ei ole säilinud andmeid. 1970. Aastal tehtud fotodelt võib järeldada, et kõigis 1.korruse eluruumides ja köögis olid heledaks värvitud vineerplaatidest liistudega laed kuni 1970´-1980´ aastateni.

(Foto 97)

Veeruses ja veranda laes olid kuni 1980´ aastateni ehitusaegsed õlivärviga valgeks värvitud

profiiliga 100mm lauad

(Foto 96)

Varasem informatsioon lagede kohta on teadmata, kuid vineerviimistlus võib olla ehitusaegne st 1937 aastast. Vineer oli väga moes ja tollane perenaine väga edumeelne. Täna on säilinud vaid üks vineerplaatidest lagi tuba nr 4

Foto 97

Majandusruumides nagu rehetuba ruum nr 8, laut-tall nr 12 on säilinud ehitusaegsed ümarpalgist 400-600 mm läbimõõduga aampalgid, talade peal on servatud ja servamata 300-500mm laiustest laudadest laed.

Foto 95

Ruumis nr 8 rehetuba on algupärased lauad kaetud kipsplaatidega, sest enne renoveerimist pudises lauapragude vahelt vahelagedes olevat liiva ja lubja täidet.

Foto ...

Ümberehtuste käigus 2014.a renoveeriti ja parandati lagede niiskuskahjustused, soojustati I.korruse vahelaed ja II korruse pööningulagi kivivillaga ja paigaldati tuuletõkkeplaadid. Laed on viimistletud ja kaetud laudisega, vineerplaatidega, kipsplaatidega. Teise korruse laekonstruktsioon sarnaneb esimese korruse omaga. Kuna teine korrus ehitati välja 1970´, siis ehitusaegne viimistlus puudub.

- Kõik renoveerimised ja parandused jätavad võimaluse ehitusjärgse interjööri taastamiseks. Asendatud laelaudise valikul on võetud aluseks ehitusaegne laudis.

SEISUKORD. Lagede kirjeldus Ruumide /tubade kaupa. Ajalooline kirjeldus

1. Nr. 1 kaetud 2007hõoveldamata 100mm servatud lauaga. Värvitud kaseiinkriitvärviga.
2. Nr. 2 kaetud hõoveldatud servatud 150mm lauaga 1980´ . Värvitud kaseiinkriitvärviga. Värv vajab parandamist. Ajalooline lagi kuni 1980`oli vineerplaatidest. Plaatide vahed olid liistudega kaetud. (vana **foto 18, 97**)
3. Nr. 3 kaetud hõoveldamata servatud lauaga. Värvitud kaseiinkriitvärviga. Ajalooline lagi kuni 1980`oli vineerplaatidest. Plaatide vahed olid liistudega kaetud.
4. Nr 4 Originaal vineerplaatidest lagi. Vahed kaetud liistudega. Värvitud vesialuse värviga
(Foto 19, 99)
5. Nr 5 Kaetud hõoveldamata 150mm servatud lauaga. Värvitud kaseiinkriitvärviga. Ajalooline lagi oli Profiiliga laudadest (Foto 96).
6. Nr 6 Kaetud profiillauaga, Lakitud vesialuselise lakiga. Seisukord hea
7. Nr 7 kipsplaat , värvitud. Seisukord hea.
8. Nr 8. Kaetud kipsplaadiga. Kipsplaadi all on ehitusaegsed 150-450+ mm laiad servatud laelauad.
9. Nr 9. 10. 11 Kaetud sileda profiiliga laudadega. Lakitud vesialuselise lakiga..
10. Nr 12 Laiad servamata ja servatud ehitusaegsed laelauad, lubjatud. Osa laudadest pehkinud. Mädaniku põhjuseks 1950`-1980´ läbi sadanud katus ja loomapidamine.
11. Nr 13 Kipsplaadi all on 1970´paigaldatud profiiliga lauad. Olukord hea.
12. Nr 14 1937a originaal laud 150-200mm, tumedad, heas korras. **(Foto 98)**
13. Nr 15, 16 Algse musta vahelaee eeskujul taastatud 150- 300 mm laiustest laudadest lagi. Töötlemita.
14. Nr 17 ja 19 100mm laiustest hõoveldamata servatud laudadest lagi. Töödeldud kaseiinkriitvärviga.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Hetkel puudub informatsioon ehitusaegse laeviimistluse kohta. Teha vastavad uuringud

(küsitlus ja fotod).

Projekteerida ruumide 21 ja 22 vahelae ehituslik lahendus. Läbiviigud: Korsten, ventilatsioon, vesi, küte.

ERITINGIMUSED

1. Teise korruse nr 15, 16, 19 laepealne lubada soojustada kivivilla või tselluvillaga. Rajada käiguteed.
2. Nr 12 lubada korstna ja kommunikatsioonide läbi viimine vahelaest vastavalt ehitusprojektile.
3. Eemaldada kipsplaadid ruumi nr 7, 8 ja 13 laest. Taastada ehitusaegne lahendus.

FOTOD. Laed

		
Foto 95 Ehitusaegsed aampalgid ja laudis laudas	Foto 96 Ehitusaegne laudis Veeruses ja verandal	Foto 97 Vineerlagi tubades
		
Foto 98 Ehitusaegne laudis ruum 13	Foto 99 Ehitusaegne vineerplaat ruum 4	Foto 100 1980' ruum 2
		

Foto 101 2003 ruum 5	Foto 102 2003 ruum 6	Foto 103 2014 ruumid 15 16 19
--------------------------------	--------------------------------	---

Siseseinad ja viimistlus

KIRJELDUS

Keldril betoonist valatud ja krohvitud seinad.

Elumaja tubade poolses osas on rõhtpalkseinad läbimõõduga 150mm. Seinad on katmata palkseinad või kips- või lubjakrohviga krohvitud. Krohvi alla on kasutatud erinevaid kipsplaate või pilliroomatte.

Tubade osad palkseinad on avatud. Rehetoa palksein ruum nr 12 on säilitatud ajalooliselt täielikult ilma viimistluskatteta.

Ajalooliselt olid kõikide elutubade seinad tapeeditud. Tapeedi all oli pingupapp.

(Foto 103)

Köögi R2 seina alumine osa oli kaetud profiiliga lauaga (Foto18) ja ülejäänud osa tapeeditud. Köögis on ehitusaegne kiht eemaldatud suurte niiskuskahjustuste tõttu W akna ümber ja N sein.

Alumisel korrusel R3 ja 4 on ajalooline viimistluskiht pingupapi ja tapeetidega säilinud 2003 aasta viimistluskihi – kipsplaat+krohv all. Palkide plommimise tõttu tuli ehitusjärgne kiht pingupappi ja tapeeti eemalda. Eemaldatud tapeedinäidised on säilinud.

2000 aastal ruumi nr 12 ehk lauda osasse ehitatud vannitubadel on laudisega kaetud puitkarkass-seinad ja avatud palkseinad. Lauda seinapalgid olid katmata ka ajalooliselt.

- Kõik renoveerimised ja parandused jätavad võimaluse ehitusjärgse interjööri taastamiseks.

SEISUKORD

Kõik seinad on korrastatud. Pehkinud palgid on vana palgiga plommitud. Seinad on heledaks värvitud või loomuliku krohvipinnaga. Lubja ja kipsi erinevad toonid. Palkseinad on tumedad. Hoones ei ole algselt olnud krohvitud lagesid ja seinu. Erinevate ajastute remondid on jätnud oma jälje. Praeguses interjööris on säilitatud igale ajastule omaseid võtteid ja materjale.

Nr 1 lakitud profiiliga laudis. Avatud palk

Nr 2 seinad kaetud kipsplaadiga, selle peal kipskrohv.

Nr 3 ja Nr 4 seinad kaetud Kipsplaatidega, mille peal on kipskrohv. Algupärane pingupapp ja tapeedikihid selle all. Mõlemal ruumil üks sein avatud palk.

Nr 5 Seinad kaetud lakitud sileda profiiliga lauaga

Nr 6 Seinad kaetud profiiliga lauaga

Nr 7 Seinad kaetud kipsplaadiga

Nr 8 Algupärane avatud palksein

Nr 9, 10 ja 11 Algupärane palksein. Puitkarkass-sein kaetud laudisega, märjas tsoonis klinkerplaadiga.

Nr 12 Maakivimüür, kaetud algupärase ca 30 mm lubikrohviga. Seinas N keskosas pragu, vasakus nurgas pragu

Nr 13 algne sahver, mille seinad olid algselt kaetud 1200mm ulatuses profiiliga lauaga.

Ülemises osas tapeet. Hetkel avatud palksein.

N 15, 16 ja 19 Palksein, kaetud 50mm pilliroomatiga, krohvitud lubikrohviga, 1sein avatud palk.

Nr 17 avatus palkseinad

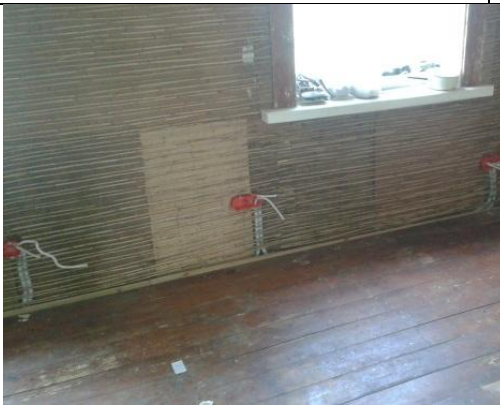
UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Säilinud tapeedikihtide uuringud ja arhiveerimine.

ERITINGIMUSED

1. Säilitada kõik vaheseinad.
2. Nr 7 eemaldada kipsplaadid. Soojustada 50mm pilliroomatiga, krohvida. Tapeetida.
3. Nr 3 ja 4. Avatud palkseina paigaldada pingupapp ja tapeetida ehitusajale omase mustri tapeediga.
4. Nr 13 kaaluda esialgse laudise ja tapeediga viimistluse taastamist.

FOTOD. Siseseinad ja viimistlus

		
<p>Foto 103 Tapeedikihid alumisel korrusel.</p>	<p>Foto 104 Alumise korruse sisesein. Vana kihistuse peale on pandud kipsplaat, kaetud halli kipskrohviga</p>	<p>Foto 105 Rehekast. Ülemise korruse on kaetud 50 mm pilliroomattide ja lubikrohviga Rehekasti peal 3tk Urbalti maja põrandalauda (töötlemata, pestud)</p>
		
<p>Foto 106 II korrus Pilliroomatt ja töötlemata originaallaudis</p>		

Põrandad.

KIRJELDUS

Keldril ja laudal valatud betoonpõrand .

Esimese korruse eluruumides on 150x150 laakidel alt tuulutatavad laudpõrandad (foto .

Ruumides Nr 3, 4, 6, 13 ehitusaegsed 130 – 250 mm kuuse- ja lehise lauast põrandad (Foto 106). Öhuavad asuvad vundamendis , iga toa kohta 2tk. Põranda laakide vahed olid algselt täidetud liiva ja lubja seguga. 2003. Aastal põrandad renoveeriti. Soojustati, vahetati ja plommiti pehkinud puitosad, õlitati läbipaistva õliga.

Nr 13 asub põrandas keldriluuk.

Nr 2, 5, 7, ½ 13 on esialgne puitpõrand asendatud kitsama lauaga puitpõrandaga ja ruumis nr 8 olnud betoonpõranda asemel on alt tuulutatav uus 250- 350mm laudadest puitpõrand.

Nr 12 on ehitusaegne betoonpõrand, põrandas on kanalid sõnniku ja virtsa ära juhtimiseks. Teisel korrusel ruumides nr 15, 16, 19 on taastatud ehitusaegsed puitpõrandad.

Ruumis nr 19 S akna all on 2 põrandalauda enne 1937 aasta elumajast (töötlemata urbalti) ja ruumis 16 rehekasti peal (**Foto 105**) 3 põrandalauda enne 1937 elumajast

SEISUKORD

Kõik põrandad on heas seisukorras. Kahjustunud osad plommitud või vahetatud uue laudise vastu.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Projekteerida ruumi Nr 12 laut-rehealune köögi põrandalahendus.

ERITINGIMUSED

1. Betoonpõrandate asemel lubatud kas laud- või paekivipõrandate rajamine.
2. Ruumi nr 12 olemasolev põrandatasapind võrreldes õuetasapinnaga peab säilima.
3. Tagada õlitatud põrandate regulaarne hooldus.

FOTOD. Põrandad

		
Foto 107 Laagid R4 O 2003	Foto 108 Puhastatud ja õlitatud 2003ehitusaegne laudpõrand	Foto 109 R 13 Keldripealne pehkinud osa vahetati uute laudade vastu

		
Foto 110 R1 Veerus nr 1 asendatud 1995	Foto 111 R8/10 Betoon lauda põrandad asendatud klinkeriga 2003	Foto 112 Kahjustunud osad on plommitud

Küttekolded

KIRJELDUS

Esimesel korrusel on ehitusaegsed 3 ahju ja üks soemüüripliit. Teisel korrusel on üks uusahi. Küttekolded ruumide kaupa:

- Ruumis R 2 on glasuuritud pottidest originaalpliit **K1** ja lihtpottidest ja originaalsoemüür **K3**. **(Foto 113)**
Väärtuslikud detailid: Siiber, alumine tahmaluuk, korstna tahma luuk pliidiraud, reeling asjade kuivatamiseks/hoidmiseks. (Vt 5 tk Väärtuslikud detailid lk)
- Ruumi R 2 avaneb kolme tuba kütva originaalahju **K4** lihtpottidest esikülg. **(Foto 116)**
Selle ahju tagakülg on ruumis nr 6 glasuurimata pottidest (Foto 117) ja kolmas külg ruumis nr 4 glasuuritud pottidest. **(Foto 118)**
Väärtuslikud detailid: glasuuritud potid, malmist ahjuuks, ahjusiiber, sleppesiiber, konksud 1+2tk, (Vt 5tk Väärtuslikud detailid lk)
- Ruumi nr 2 avaneb ka originaalreheahju **K5** tellistest esikülg. Küljed on ruumides 8 ja 7. **(Foto 119, 120, 121)**
Väärtuslikud detailid: siiber, peldiluuk, pelt ja peldi ümmargune kaas (Vt peatükk Väärtuslikud detailid)
- Ruumis nr 3 on glasuurimata pottahi **K2 ja** ja pliidi **K3** soemüüri tagakülg. **Foto 114 ja 115**
Väärtuslikud detailid: ahjuks, dekoratiivpotid ülaserivas, konksud 4+1, siiber (Vt peatükk Väärtuslikud detailid 5tk)

SEISUKORD

Kõik küttekolded on renoveeritud. Korrastamist vajab välisviimistlus.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

ERITINGIMUSED

1. Ruumi nr 3 ahju K2 siiber parandada, välja vahetada tahmaluuk ahjuehitusajale sobivama vastu Ahju ja soemüüri pottidest pinnad korrastada jahvatatud potijahu ja ... seguga.
2. Ruumi 2 ja 8 reheahi K5 krohvida lubikrohviga.
3. Ruum 2 ja 6 Glasuurimata ahjupotid K4 välispind korrastada, vahetada välja pragunenud potid samaväärsete, faasita pottide vastu.

FOTOD. Küttekolded

		
<p>Foto 113 K1 Pliit R2</p>	<p>Foto 114 K2 ahi ruumis 3</p>	<p>Foto115 K3 soemüür ruum 3</p>
		
<p>Foto 116 K4 ruum 1</p>	<p>Foto 117 K4 ruum 6</p>	<p>Foto 118</p>
		
<p>Foto 119 K5 ruum 8</p>	<p>Foto 120 K6 ruum 8</p>	<p>Foto 121 K5 ruum 7</p>

Trepid

KIRJELDUS

Trepp TR1. Hoone Läänekülje välisukse juures on betoonist valatud kolme astmega trepp. **(Foto 122)**

Treppil on kahe pool valatud lillekastid, metallist porirest ja metallist latt jalatsite jalast tõmbamiseks. **(Foto...)**

Trepp TR2. Hoone idaküljel veranda sissepääsu juures on betoonist valatud kolmeastmega trepp. Treppil on üks valatud lillekast.

Trepid ei ole ehitusjärgsed. Nende arvatav tegemisaeg on 1960´ alguses.

Trepp TR3 Teisele korrusele viiv trepp on ehitatud 2000´. Ehitusaegne järsk puutrepp on eemaldatud ja säilitatud. **(Foto 123 124)**

SEISUKORD

O poolne trepi seisukord on hea. W treppil on ilmastiku mõjul tekkinud mõlems lillekasti otsas mõrad. Samuti on treppi ja vundamendi vahel pragu, trepp on vundamendist 10mm eendunud Foto

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

ERITINGIMUSED

Korrastada Trepp TR1 tekkinud praod ja ilmastikukahjustused.

FOTOD. Trepid

		
Foto 122 TR1 Trepp lääne 1	Foto 123 Jalarest ja saapasulane	Foto 124 TR1 W 1 kahjustus vasak
		
Foto 125 Ida Veranda	Foto 126	Foto 127 TR1 W Kahjustus lääne parem

<p>Foto</p> <p>Saapaliisu</p>		
<p>Foto 128 Saapaliisu trepil</p>	<p>Foto 123 Ehitusaegne terpp ruumis 13</p>	<p>Foto 124 TR 3 2003 ruum 13</p>

Kõlli talu teised hooned

Ait

KIRJELDUS

1904 aastal ehitatud rõhtpalkidest viljaait ja maakiviosaga lihaait. Viljaaida ees laudadest puiduosa ulatuses aidasild. Hoone kiviosal on vundament, puiduosas on asetatud nurkades ja keskosas maakivide peale. Aidal on ehitusjärgsed uksed, käepidemed ja lukk.

Katus on viilkatus, vahetatud 1960´ sarikad ja paigaldatud eterniit, mis rahuldavad seisukorras.

Maakivi müüris kivi tähisega „1904“ (foto 125)

SEISUKORD

Hästi säilinud. Osaliselt renoveeriti 1994. Aastal. Maakivimüürid vajavad uuesti vuukimist. Alumine palgirida on pehkinud. 1950´ ehitatud W külge puukuuri laudis maapinna joonel pehkinud.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS Ei

ERITINGIMUSED

1. Ümberehitused ei ole lubatud.
2. Laudise värvimine ja peitsimine ei ole lubatud.
3. Vahetada alumine palgirida.
4. Vuukida maakivimüürid. Müüri serva paigaldada veekaitse.
5. Katusekatteks lubatud hall eterniit või puitsindel. Puitsindli paigaldamisel on vajalik eemaldada suur puu.

FOTOD Ait.

	
Foto 125	Foto 125
	
Fotod 126	Foto 127

Laut

KIRJELDUS

1920' ehitatud maakiviseintega ja puitkonstruktsiooniga viilkatusega laut. Katuse keskosas idafassaadil asub vintskap. Sarikad osaliselt ehitusjärgsed, aampalgid vahetatud. Lauda II korruse põhja- ja lõuna otsa seinad on kaetud profiillaudisega, originaallaudis ei ole säilinud. Laudal on 3 sissepääsu, mille ees on kahepoolsed ehk kahe lehega väravad. Igal väraval on 4 originaallehthinge. Hoonel on ida, lääne ja lõuna külgedes aknad. Ida seina põhjanurk on parandatud valge silikaattellisega.

Hoone oli algselt kokku ehitatud sigalaga, kahe hoone vaheosas asus majandusköök veepumba ja küttekolletega. Vaheosa on tänaseks hävinud, pumba asukoht säilinud.

SEISUKORD Lauda seisukord on hea. Katus vajab vahetamist.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

ERITINGIMUSED

1. Vahetada lauda katus ja paigaldada vihmaveesüsteem. Lubatud on puitsindel või hall eterniit.
2. Renoveerida maakivisein: parandada vuugid. Silikaattellisest parandused on lubatud võib säilitada ajastutunnuseks olev silikaattelistest paranduse.

Fotod. Laut

Foto 128

Saun- Kanala

KIRJELDUS 1930´ ehitatud 4 ruumiga viilkatusega saun –kanala. Mõõtudega 15 x 7m Hoonel on palkseinad ja laudvooder. Hoone on ümberehitaatud 1960´kolhoosnikele elamuks. Ehitusajast on säilinud nõmmevooderdus ida fassaadil (foto 131) . Aknad ja välisuks on 1960´. Siseuksed on ehitusaegsed tahveluksed.
SEISUKORD Hoone üldine seisukord on hea. Katus peab. Vundament ja laudvooder vajavad parandamist
UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS Läbi viia uuringud. Koostada renoveerimisprojekt.
ERITINGIMUSED <ol style="list-style-type: none">1. Hoone välisperimeetrit ja katuseharja kõrgust muuta ei ole lubatud.2. Aknad lubatud lisada hoone teise korruse lõuna ja põhja fassaadile. Vintskapid lubatud ei ole.3. Katusekate libatud hall eterniit, valtsplekk või puitsindlid. Korstnapitside tegemisel lähtuda Kõlli elumaja korstnapitsi tüübist.4. Säilitada hoone ruumiplaan.5. Säilitada idafassaadi algne „ nõmmemaja laudis“. Hoone värvida linaõlivärvidega.6. Säilitada siseuksed.

Fotod. Kanala

	Kanakasvatus. L. Kuusental-Alvet. Põllumajanduslik kirjastusühistu „Agronoom“
Foto 129	

	
<p>Foto 130</p>	<p>Foto 131 „nõmmemaja“ laudis</p>

Sigala

<p>KIRJELDUS Algsel viilkatusega maakivivundamendi ja betoonpõrandaga rõhtpalkhoone. Küttekolde ja loomapidamisele vajaliku ruumijaotusega. Algselt loomalaudaga kokkuehitatud, moodustades T-kujulise terviku.</p>
<p>SEISUKORD Ehitusaegne katus hävinud. Palkseina allesjäänud palkide seisukord hea. Säilinud küttekolle ja osa korstnjalast.</p>
<p>UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS Koostada projekt väliköögi rajamiseks.</p>
<p>ERITINGIMUSED</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hoone mahtu lubatud suurendada klaasterrassiga. 2. Säilitada olemasolev palksein ja tulekolded. 3. Säilitada hoone lõunafassaadi ees olev ajaloolist karjateed markeeriv aed ja taimestik. 4. Katusekatteks sobivad: valtsplekk, hall eterniit, puitkatus.

Fotod Sigala

	
<p>Foto 132 Sigala . lattaed markeerib endise karjatee piiri</p>	

Küün Filarmoonia

KIRJELDUS

1920´ehitatud puitkonstruktsiooni ja viilkatusega heinaküün. Küünil on maakivi vundament kõrgusega 400mm ja laius 550mm. Küüni lääne ja ida seinas on kummalgi pool 2 vastastikust väravat.

Küüni puitkonstruktsioon on ümar ja tahutud palgist, läbimõõduga 150-200mm. Tapitud on puittappidega. Ida fassaadi katus on eterniit, lääne puitsindel.

SEISUKORD Küün on korrastatud. Katus vajab vahetamist.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS katus ja vihmaveesüsteem. Plankpõrand. Elektrisüsteem

ERITINGIMUSED

1. Vahetada küüni katus. Lubatud on puitsindel või hall eterniit. Ripp-vihmaveerennid.
2. Rajada taladel puitpõrand 50 mm vähemalt 5m plankudest, täistüvepikkusega, ladva ja jala osa kombineerides.

FOTOD Küün

Foto 133

Küün. Küüni ees tähistavad marjapõõsad vana karjatee asukohta, tuvastatav maa-ameti aerofotolt.

Foto 134

Taastatud heinaküün. Filarmoonia

Taluaed

KIRJELDUS

Kõlli taluaed on struktuurilt ja taimekoosluselt traditsiooniline taluaed, kus on kõik ajalooliselt sellesse kuuluvad elemendid on esindatud ja oma algsel kujul säilinud. Aed on jagatud eriotstarbega osadeks. Kõllil on need ajaloolised erineva otstarbega õueosad säilinud tänapäevani.

Elumaja sissepääsu ees **puhasaed** lillepeenardega, **karjaaia** on saanud koht autodele, tahapoole jääb ligi saja **õunapuu** ja arvukate marjapõõsastega aiaosa. Säilinud on õunapuude vahele paigutatud marjapõõsad. Õunapuude taha on paigutatud **tarbeaed** peenarde ja **kasvuhoonetega**, kus kasvatatakse „peenemaid“ taimi. Talul on kasutuses ka **põllumaa** kartuli ja juurvilja kasvatamiseks. Taluaed kasvab sujuvalt üle lammaste poolt hooldatud **karjamaaks**, mis suve alguses on kujundatud kitsaste jalutusradadega **lilleniiduks**, mille rajad viivad hooldatud saare- ja **kasemetsatukka**, kus asub traditsiooniline **jaanituleplats**. Seda karjamaa ja metsa osa võib nimetada **maastikupargiks**.

Talu piire maantee ääres tähistab taluaedade juurde kuuluv **kuusehekk**.

Kõlli aias on kooslusena hoitud traditsioonilise taluaia puid, põõsaid ja lilletaimi.

Ilupõõsad: sirelid, lumimari, ebajasmiin, kibuvits, elupuud

Lilled: pojengid, lõhnavnartsiss, käoking, kukekannus, lupiin, murtudsüda, keisrikroon, talijorjen, türgi liilia, daalia, priimula, . Suvelilledest kasvab aias kosmost, astrid, saialilled, karikakar, levkoi, lillehernes, lilleuba.

Vanad viljapuude ja õunasordid: kreek, kollane munaploom, **nimeta punnõunapuud**,

Talu sissesõitu tähistavate kasepuude ja pikkade roigaste ümber keerleb õllehumal.

Talu elupuudeks on pärnad ja saared.

Taluaia karjamaa poolses osas on kohad mesilasperede tarvis j väike **mesinikumaja**.

Aeda on oma jälje jätnud talu kõik perenaised ja peremehed. On põõsaid ja puid, mille ajalugu läheb tagasi nüüdseks juba ligi paarisaja aasta taha.

SEISUKORD

Hooldatud

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

Kooskõlastada Maantee-ametiga uue kuuseheki istutuspiirid.

ERITINGIMUSED

Säilitada olemasolev taluaiale iseloomulik struktuur ja taimestik.

FOTOD . Taluaed

	
<p>Foto 135 Õunaaed</p>	<p>Foto 136</p>
	
<p>Foto 137 Traditsioonilised talulilled. Daalia</p>	<p>Foto 138 Päevaliiliad. Taluhaned. Parkmets</p>
	
<p>Foto 139. Lupiin</p>	<p>Foto 140 Peeter Ebroki tehtud traktor 1968 Karjamaa</p>

Metsaheinamaa. Heinaküün. Puisniit

KIRJELDUS

Kõlli talu heinamaadel Taidre puisniidul asuv ajalooline heinaküün. Põllukividele paigutatud.

Ümarpalkidest puitkonstruktsiooniga ja puitsindlitest katusega.

SEISUKORD

Halb. Katus vajab kohest vahetamist. 2 alumist palgirida on pehkinud, vajavad vahetamist.

UURIMIS- JA PROJEKTEERIMISVAJADUS

ERITINGIMUSED

1. Vahetada katus, materjaliks valida laudkatus. Taastada harjalaudade ülemised loomapeakujutisega otsad.
2. Asendada 2 rida alumisi palke kogu perimeetri ulatuses.
3. Hooldada puisniitu võimalusel igal aastal.

FOTOD Kõlli heinamaa küün. (Tarva küla heinamaad. Taidre puisniit)

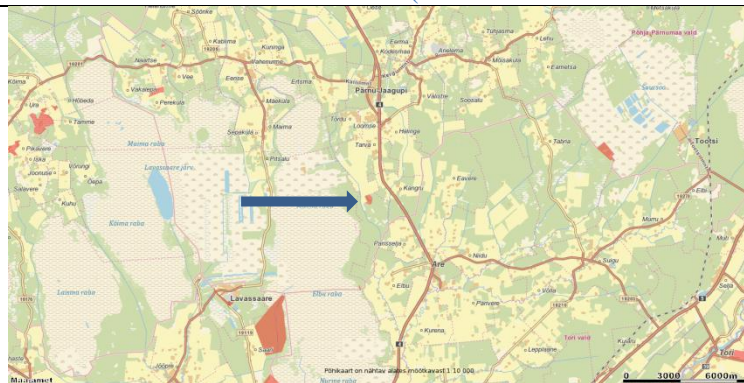

Foto 141

Maa-ameti Pärandikaart. Tarva küla heinamaad

Foto 142

Puisniit . Metsaheinamaa

Foto 143

Heinaküün. Sindelkatust katavad pemiitplaadid

Foto 144
Kõlli küün

Foto 145
Kõlli küün

Väärtuslike osade, tarindite ja detailide loetelu.

Asukohad Lisad 6; 7; 8; 9

	Nimetus Asukoht	arv	Pilt
1	Maakivi vundament Elumaja Laut Heinaküün Kanala Sigala		
2	Maakivimüür Elumaja Ait Laut		
3	Vuugid ja vuugi stiil Vuugile on veetud lubjamördist vuuk		
4	Hobuste sidumiseks Kinnitus A1 ja A2 W akende all servas	2 tk	
5	Palk rõhtseinad ja püstseinad		
6	Elumaja katuse- konstruktsioon		

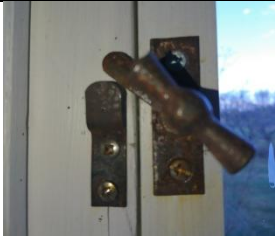

7	Sarikad Räästa sõlm	22 paari	
8	Katuse luuk korsten nr 1 juures		
9	Sarikate ühendustapid ja pulgad		
10	Sarikate ja pennide ühendused	22 paari	
11	Korstnajalg nr 1.korrusel Korstna pitsi ja 2.korruse osa Seisukord selgub uuringute käigus Säilitama peab materjali		

12	Korstnjalg 2 1.korrusel			
13	Korstnjalg ruumis 17. Tüüpiline kõver talumajakorsten			
14	Korstnapits 1 ja 2 Säilitamine sõltub ülejäävud jala seisukorrast. Stiil.	2		
15	Laudis			
16	Laudise profiil 1.korrusel vertiaalne			
17	Laudis maja S ja N Otsad Osaliselt ehitusaegselt ruum 13 alumises seinaosas (endine			

	sahver)		
18	Laudis Räästakastid S ja N Väljaehitused otsad Veeruse nr 1seinad Ehitusaegselt veranda seinas ja laes.		
19	Akna ülemine ja alumine väliskarniis (veepakk)		
20	Akna välispiire		
21	Uste ja akende sisemine piirdelaud		
22	Välisuks VU1 W Ehitusaegne	1	
23	VU1 Hinged ehitusaegsed	2tk	

24	VU1 Ukselink paar ehitusaegne	2tk	
25	VU1 Veepakk Ehitusaegne	1	
26	Välisuks VU2	1tk	
27			
28	Värv VU3 Ehitusaegne	1tk	
29	Latthinged ehitusaegsed VU3-4 VU4-4	8tk	
30	Värv VU4 Kaetud 1980´ Diagonaallaudisega Uksesisekonstruktsi oon osaliselt originaal.		

31	VU 4 Sisemine kinnituslati hoidja ehitusaegne	2tk	
32	Latthinged Lauda originaal uks	4 tk	
33	Aken A1 W A 25 12-se ruudujaotusega ühekordne aken. 1980'. Pinotex	2tk	
34	A2 W 12-se ruudujaotusega kahekordne aken . 2004	1tk	
35	A3 W 1-ne ühekordne keldriaken . Algne. Restaureerimata. Ees võrk. Värvimata	1tk	
36	A4 A8 W A9 A10 A11 A12 A16 O A22 A23 A26 A27 W 6-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.	11tk	

37	Õhuakna sulgur Aken A4 A8 A22 A23	4tk	
38	A4 A8 A9 A10 A11 A12 A16 A22 A23 A26 A27	44tk	
39	A4 A8 A9 A10 A11 A12 A16 A22 A23 A26 A27		
40	A5 W A6 W 1-se ruudujaotusega ühekordne aken. Restaureeritud	2tk	
41	A7 W A24 O 4-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. 1980`. Restaureeritud.	2tk	
42	A13 S A15 S 1-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. 2004	2tk	

43	A14 S 12-se ruudujaotusega topeltraamiga aken 2004	1tk	
44	A17 O A20 O 2-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.	2tk	
45	A18 O A19 O 3-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid.	2tk	
46	A21 O 1-se ruudujaotusega topeltraamiga aken. Restaureeritud. Algsed hinged ja klaasid	1tk	
47	SU 1 Foto) 1980´ 1937 originaalijärgi tehtud uks, säilinud originaalukselingid.	1tk	
48	SU 1 Säilinud ehitusaegse ukse käepide	1tk	

49	<p>SU 2 SU3 SU4 SU5 SU6 SU7 SU8 SU15 SU16 SU17 1937 kõigil säilinud hinged. Piirdelauad. Lingid ja lukud vahetatud</p>	10 tk	
50	<p>Ukselink SU7 1paar</p>	1tk	
51	<p>Uksehinged 1937 SU 2 SU3 SU4 SU5 SU6 SU7 SU8 SU15 SU16 SU17</p>	22tk	
52	<p>SU 9 (Foto) 1980´ originaali järgi tehtud tahveluks</p>	1tk	

53	SU 10 SU11 SU12 SU13 (Foto) 2003 originaali järgi tehtud latthingedel lauduks	4 tk		
54	SU 14 (Foto) 2003 originaali järgi tehtud latthingedel lauduks	1tk		
55	SU 17 SU18 SU19 SU20 1970´ vineeruks	4tk		
56	SU 21 (Foto) 1937 Säilinud hinged.			
59	SU 22 1980´ 1937 a järgi tehtud tahveluks	1tk		

58	Ruum 3 Vineertahvlitest liistudega lagi	1tk	
59	Ruum 13 Ruum 8 Algne aluslaudis Ruumis 8 kaetud kipsplaatidega	1tk	
60	Ruum 12 Laut/tall algne laudis Vajab renoveerimist	1tk	
61	Ruum 16 Rehekasti ülemine osa	1tk	
62	Ruum 8 Parred	12tk	
63	Põrand Ruum 3, 4, 6, 13, 15, 16, 19 Eihtusaegne põrand Kuuse ja lehiselauast 150-250mm lai		
64	Pliit soemüüriga K1 ruum 2		

65	Tamatops K1-1siiber K3-2all	3tk	
66	K1 korstnaluuk	1tk	
67	K1 reeling	1tk	
68	K2 ahi ruum3		
69	K 2 siiber		
70	K2 ahjuuks		
71	ahjupotid K2 -3 K3 -3 K4-3		

71	Pliidi soemüür (K1)		
73	konks K 3- 1 K2-4 K5-3 (K5 1tk kadunud)	8tk	
74	K4 ahi Ruum 2	1	
75	Kahhelahi K4 Tuba 4	1	
76	Siiber K4-1 K2-1	2tk	
77	K4 Siiber2	1tk	

78	tahmatops K 4 2tk K 2 1tk	3tk	
79	K 5 Reheahi Ruum2	1	
80	K5 Peldiluuk Ruum2	1	
81	K5 Peldikaas Ruum2	1	
82	K5 Keriseluuk Ruum8	1	
82	Reheahjupealne	1	

84	Saapasulane T1 Trepp1 W	1	
85	Porirest Trepp 1	1	
86	Ait		
87	Laut		
88	Kanala ja „nõmmelaudis“		
89	Küün Maakivi vundament Laudis Konstruktsioon		
100			

101	Sigala vundament Palksein Säilinud tulekolded Karjatee aed			
102	Õunaaed			
103	Säilinud taluaed Struktuur Taimed Puud Põõsad			
104	Karjamaa Jaanituleplats Parkmets			
105	Talu heinamaa Puisniit Heinaküün			
106	Talu Heinaküün heinamaa Puisniit			

Kõlli talukompleksi muinsuskaitse eritingimused

Hoone ümbrus

1. Jätkata hoone ümbruse heaperemeheliku hooldusega. Säilitada taluaiale tüüpiline taimestik ja kooslus.
2. Teostada vertikaalplaneering.
3. Vihmaveetorude alla ehitada hüdroisolatsiooniga kividest laotud äravoolurennid

Vundament. Sokkel. Kelder. Maakiviseinad

1. Soklit mitte soojustada või krohvida.
2. Probleemaatilised kohad paranda.
3. Vajadusel teha injekteerimist – seinasiseste tühimike täitmine seguga.
4. Tühjaks vajunud vuugid tuleb puhastada nakke kaotanud segust ja pesta nõrga survepesuga.
5. Vuukimisel kasutada kuni 10% tsemendisisaldusega lubi-tsementmörti. Vuugi keskele vedada vuugirauaga valge lubimördist reljeefne vuuk.
6. Pragude jälgimiseks võib kasutada „majakaid“.
7. Vetika- ja sambla kahjustused tuleb eemaldada mehaaniliselt, pindu töödelda aluselise lahusega ja puhastada nõrga survepesuga.
8. Eemaldada tsementmördiga tehtud parandused.
9. Eemalda maakivist siseseinalt lahtine krohv. Stabiliseerida seinad, täita praod. Paranda vuugid ja tekkinud pragu. Siseseinad krohvida traditsioonilise lubimördiga.
10. Taastada keldriaken.

Palkvälis- ja sise(vahe)seinad.

1. Ruum nr 21 lakapealne S vahesein eemaldada palgivahedest ehitusvaht. Palgivahed tihendada linatakuga.

Katusekonstruktsioon ja katusekate

1. Hoone välisgabriitide muutmine rohkem kui 80mm lääne, ida ja lõuna suunas ei ole lubatud.
2. Peale-, juurde- ja ümberehitused ei ole lubatud. (Katuse kuju ja harjakõrgust muuta ei tohi.)
3. Säilitada ja restaureerida ajalooline katusekuju ja tarindusviis.
4. Vintskapid ei ole lubatud.
5. Katuseaknad on lubatud. Katuseaknad peavad olema paigaldatud katusekattematerjaliga ühes tasapinnas (lubatud väikseim võimalik tehnoloogiline kõrvalekalle). Katuseaknad paigaldada võimalusel sümmeetriliselt 1.korruse akendega, võimalusel vältida akende paigutamist idafassaadile.
6. Vajadusel kolmanda korstna lisamine katuseharja joonele on lubatud. Korsten peab järgima olemasolevate korstnate stiili, proportsioone paigutuses ja mahus.
7. Ventilatsioonitoru läbiviimine ruumi nr 20 kohal on lubatud. Katusele jäävad osad peavad järgima ehituse stiili ja proportsioone.
8. Säilitada maksimaalselt katuse kandekonstruktsioonid, tagada kõikide elementide kandevõime.
9. Restaureerimismeetod olgu proteesimine olemasoleva võimalikult sarnase ristlõikega kvaliteetse puiduga.

10. Katusekonstruktsiooni projekteerimisel soovitavalt kasutada Saksa tootja ProClima tooteid.
11. Katuse katematerjalide osas lubatud kaks varianti:
12. Kõik katused katta käsitsivaltsitud tsingitud terasplekiga.
13. Kõik katused katta sindlitega, tõrvata kvaliteetse männitõrvaga. (100%, mitte lahjendatud tõrv)
14. Uue katusekatte paigaldamisel tuleb hoonele paigaldada uus tsinkplekist ümara profiiliga vihmaveesüsteem.
15. Vihmaveerennidena kasutada ripprenne, võttes eeskuju säilinud konstruktsioonist ja lahendusest (kinnitused, renni läbimõõt.)
16. Räästasõlmed lahendada võimalikult vähe silmatorkavana, vältida katuse paksuse kasvamist.
17. Sarikaotsad jätta nähtavad.

Korstnad ja korstnapitsid.

1. Säilitada korstnajalgade ja –pitside olemasolevad asukohad.
2. Vajadusel on lubatud korstnajalgade ja – pitside uuesti ülesladumine, kasutades selleks võimalikult palju olemasolevat originaalmaterjali ja lähtuda eelnevalt koostatud ülesmõõtmisjoonistelt nähtavast korstnatüübist.
3. Korstnapitsid laduda kollaka tooniga, ilmastikukindlatest kividest.
4. Korstnapits jätta krohvimata.
5. Kui hoonele paigutatakse tõrvatud puitkatuse, paigaldada korstnapitsidele kindlasti sädemepüüdjad.

Välisfassaad

1. Fassaadilaudis ja puitdetailid taastada algset, vanade laudade profiili kasutades.
2. Pehastanud laudis asendada samaväärsega.
3. Olemasolevate eeskujul taastada puuduvad ja kahjustunud puitdetailid ja puitliistud, kinnituseks kasutada ainult kuumtsingitud naelu.
4. Paigaldada vihmaveekaitseplekid akna karniisidele ja soklilauale vastavalt ajaloolisele konstruktsioonile, ehitusvõtetele.
5. Restaureerida ja taastada puuduvaid osad aknaid ümbritsevate piirdealade, liistude ja teiste ehisdetailide osas.
6. Fassaad puhastada hallitusest ja pudenema hakanud värvist.
7. Uued puitosad kruntida tsinkvalgega, vajadusel pahteldada praod ja naelapead linaõlikitiga ning lihvida.
8. Hoone üle värvida linaõlivärviga vastavalt värvipassile. Valida looduslikud toonid ja pigmendid: raudoksiidkollane, kuldooker, looduslik terra, roheline umbra. (Foto 80)
- 9.
- 10.

Välisüksed

6. Uusi ukseavasid ei ole lubatud rajada.
7. Restaureerimisel kasutada kõrgekvaliteediga puitu.
8. VU3 ja VU4 restaureerida, säilitades kõik metallosad: latthinged, sepanaelad, haagid, käepidemed. Värvida linaõlivärviga. VU4 võib taastada algsel kujul püstlaudisega, säilitama peab puitkonstruktsiooni.
9. Kruntida ja värvida linaõlivärvidega vastavalt koostatud fassaadi värvilahendusele.
10. O-fassaadi VU2 teha värviuendus.

Aknad.

8. Uusi aknaavasid seinapinnale ei ole lubatud rajada
9. Säilitada ja restaureerida kõik olemasolevad lengid ja raamid. Lengid paigaldada linatakuga.
10. Restaureerida aknad nr 1 ja 25 maakivimüüri W ja O seinas.
11. Lengid ja raamid kruntida tärpentiniga lahjendatud (1:3) linaõlivärviga. Värvida linaõlivärviga. Värvime kanda akna ja ka uste alumistele ja ülemistele servadele, nende kaudu eemaldub puidu sisse kogunev niiskus.
12. Välimised klaasid kittida linaõlikitiga. Võimalusel vahetada liistud kiti vastu.
13. Kõikidele akendele lubatud sisemiste raamide lisamine.
14. Paigaldada külgmised algsed metallhaagid. Haagid eelnevalt puhastada, kruntida, värvida

Siseuksed

6. Uusi ukseavasid ei lubatud rajada.
7. Säilitada ja restaureerida kõik olemasolevad uksed.
8. Restaureerida ja paigaldada tagasi SU 10 originaaluks koos metallosadega.
9. Puuduvad lingid, lukusildid ja –südamikud valida võimalikult ajastutruud.
10. Piidad ukselehed kruntida linaõlikrundiga ja värvida linaõlivärviga valgeks.

Laed.

1. Teise korruse nr 15, 16, 19 laepealne lubada soojustada kivivilla või tselluvillaga. Rajada käiguteed.
2. Nr 12 lubada korstna ja kommunikatsioonide läbi viimine vahelaest vastavalt ehitusprojektile.
3. Eemaldada kipsplaadid ruumi nr 7, 8 ja 13 laest. Taastada ehitusaegne lahendus.

Siseseinad ja viimistlus

1. Säilitada kõik vaheseinad.
2. Nr 7 eemaldada kipsplaadid. Soojustada 50mm pilliroomatiga, krohvida. Tapeetida.
3. Nr 3 ja 4. Avatud palkseina paigaldada pingupapp ja tapeetida ehitusajale omase mustriga tapeediga.
4. Nr 13 kaaluda esialgse laudise ja tapeediga viimistluse taastamist.

Põrandad.

4. Betoonpõrandate asemel lubatud kas laud- või paekivipõrandate rajamine.
5. Ruumi nr 12 olemasolev põrandatasapind võrreldes õuetasapinnaga peab säilima.
6. Tagada õlitatud põrandate regulaarne hooldus.

Küttekolded

1. Ruumi nr 3 ahju K2 siiber parandada, välja vahetada tahmaluuk ahjuehitusajale sobivama vastu Ahju ja soemüüri pottidest pinnad korrastada jahvatatud potijahu ja ... seguga.
2. Ruumi 2 ja 8 reheahi K5 krohvida lubikrohviga.

3. Ruum 2 ja 6 Glasuurimata ahjupotid K4 välispind korrastada, vahetada välja pragunenud potid samaväärsete, faasita pottide vastu.

Trepid

1. Korrastada Trepp TR1 tekkinud praod ja ilmastikukahjustused.

Kõlli talu teised hooned

Ait

2. Ümberehitused ei ole lubatud.
3. Laudise värvimine ja peitsimine ei ole lubatud.
4. Vahetada alumine palgirida.
5. Vuukida maakivimüürid.
6. Katusekatteks lubatud hall eterniit või puitsindel. Puitsindli paigaldamisel on vajalik eemaldada suur puu.

Laut

1. Vahetada lauda katus ja paigaldada vihmaveesüsteem. Lubatud on puitsindel või hall eterniit.
2. Renoveerida maakivisein: parandada vuugid. Silikaattellisest parandused on lubatud säilitada ajastutunnuseks olev silikaattellisteest parandus.

Saun- Kanala

1. Hoone välisperimeetrit ja katuseharja kõrgust muuta ei ole lubatud.
2. Aknad lubatud lisada hoone teise korruse lõuna ja põhja fassaadile. Vintskapid lubatud ei ole.
3. Katusekate libatud hall eterniit, valtsplekk või puitsindlid. Korstnapitside tegemisel lähtuda Kõlli elumaja korstnapitsi tüübist.

Sigala

1. Hoone mahtu lubatud suurendada klaasterrassiga.
2. Säilitada olemasolev palksein ja tulekolded.
3. Säilitada hoone lõunafassaadi ees olev ajaloolist karjateed markeeriv aed ja taimestik.
4. Katusekatteks sobivad: valtsplekk, hall eterniit, puitkatus.

Küün Filarmoonia

1. Vahetada küüni katus. Lubatud on puitsindel või hall eterniit.
2. Rajada taladel puitpõrand 50 mm vähemalt 5m plankudest, täistüvepikkusega, ladva ja jala osa kombineerides.

Taluaed

1. Säilitada olemasolev taluaiale iseloomulik struktuur ja taimestik.
2. Võimalusel korrastada kuusehekk talu piiridel

Metsaheinamaa ja heinaküün

3. Vahetada katus, materjaliks valida laudkatus. Taastada harjalaudade ülemised loomapeakujutisega otsad.
4. Asendada 2 rida alumisi palke kogu perimeetri ulatuses.
5. Hooldada puisniitu võimalusel igal aastal.

Kokkuvõte

Kõlli talu on heas korras talu, kus hoitakse traditsioone, aga samas arendatakse talu edasi kaasaja uutele vajadustele.

Hooneid on korrastatud läbi aegade, kuid territooriumi suuruse tõttu ei ole võimalik iga nurga taha kohe jõuda.

Vanadest vigadest on kõige tõsisem fassaadi ebaõnnestunud tuuletõkke paigaldus. Selle lahendamiseks on vaja põhjalikumalt tegeleda. Kõik teised parendused alates 2002. Aastast on võimalik vajadusel tagasipöörata

Suurimatest töödest on ees elumaja katusevahetus. Vana eterniidiga ja veel selle all olev puitsindel vahetakse valtspleki. Elumaja pööning ehk lakapeale nagu seda kutsutakse, ehitatakse välja saaliks ja vanast sigalast peaks saama väliköök. Lauda asemel saab loomade kohal olema suurem ja jõudsam köök.

Eraldi lähenemist vajab talu sisekujundus.

Kõike seda on plaanis teha vanu ehitusvõtteid rakendades keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid ja materjale kasutades.

Muinsuskaitse eritingimused ja neile eelnevad seletused saavad olema konkreetsed teejuhikud ja miks ka mitte nõudmised ehitajatele ja projekteerijatele.

Jõudu kõigile!

Koostaja

Annika Ebrok

Autor vanaemaga Maria Ebrokiga Kõlli talu rooside taustal. 1975

Kasutatud allikate ja kirjanduse loetelu

Arhiivimaterjalid.

EAA.5482.5.1147 Andrei Ebrok. Ühistatud vara tagastamine. Ebrok, Andrei Halinga vald
EAA.3760.3.1456 Pärnumaa Halinga mõisast eraldatud Kinnistu "Kõlli 24", kinnistu nr 815
ERA.R – 6.11.316 Halinga valla kolhooside 1949.a aruanded. Uus-Aeg

SE/RA/81001/#/0004:00001(1650-1699) Rootsi Riigiarhiiv

https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/R0001512_00001?c=0&m=0&s=0&cv=0#?cv=0&z=2169.9179%2C1181.6571%2C1296.1111%2C735.096

Utän känd proveniens (kartor och ritningar). Tõlge: Autor teadmata. Kaardid ja joonised

Internet.

Maa-amet kaardirakendus.

Pärändkultuur. Tarva küla heinamaad.

<http://xgis.maaamet.ee/xGIS/pump/MapSection32525.png> Vaadatud 8.04.18

Kasutatud kirjandus.

Sergei Seeland. Oli kord Halinga kolhoos.

Maakodu . Kevad-suvi 2008. Erinumber.

L. Kuusental-Alvet. Kanakasvatus.. Põllumajanduslik kirjastusühistu „Agronoom“

Joosep Metslang. Vana maamaja. Tammerraamat. 2012

Hannu Rinne. Vana maja ajastutruu remont. Ennistatud vana on parem kui uus. Varrak 2013

Arvo Veski. Individuaalehitaja käsiraamat. Eesti Riiklik Kirjastus Tallinn 1959

Kristiina Frolova. Kärkla laudis ja puitdekoor. Hiiumaa Muinsuskaitse Selts, 2017

Fotod

Kõlli talu arhiiv

Kõlli talu arhiiv

Vanemate sugulaste jutustus ja märkmed . Vaike Jürgensoni märkmed umbes 2004.a. Juhani talus Tarva külas

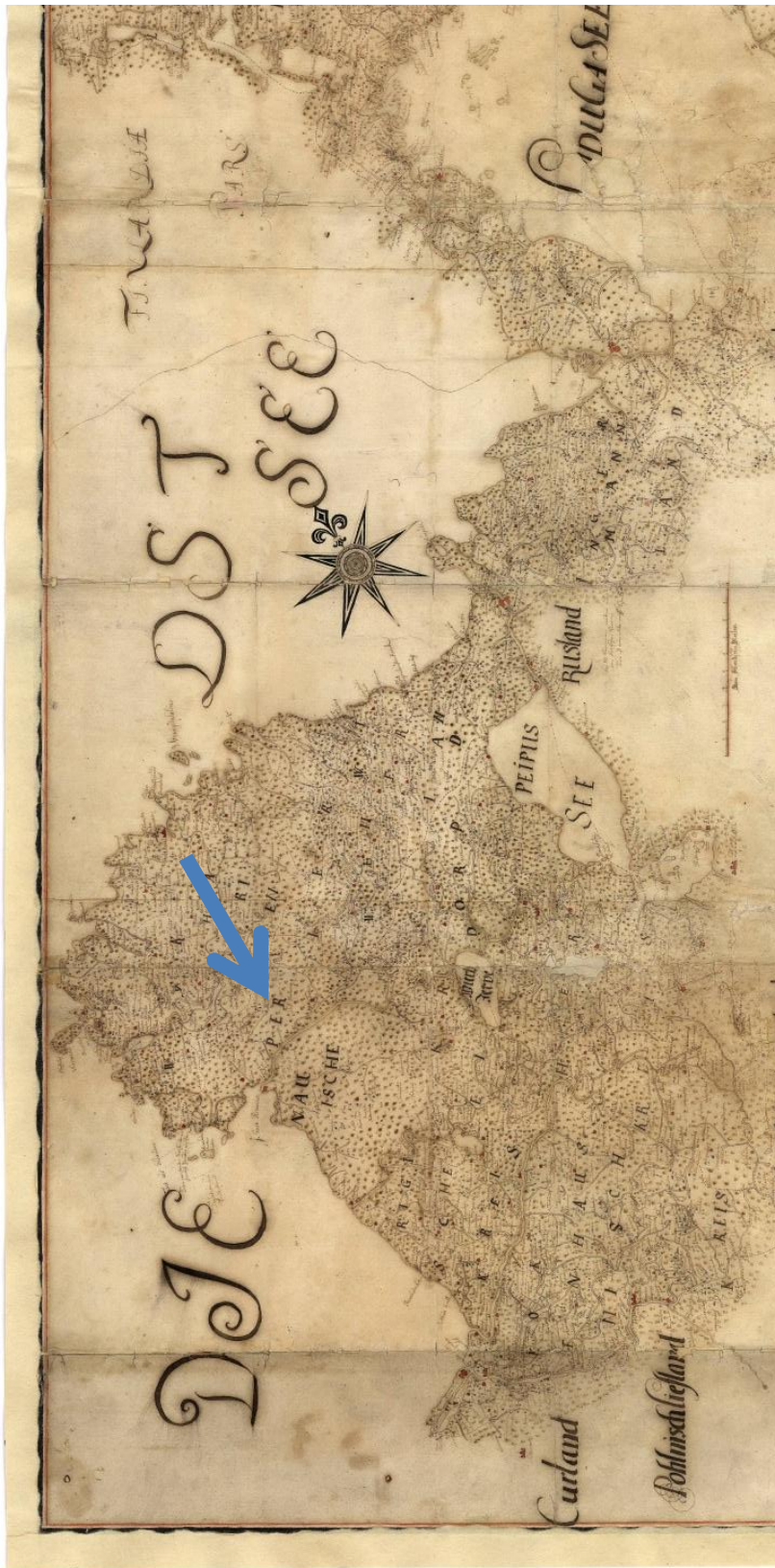
Muud allikad.

EKA Täiendkoolitus. 2017- 2108 Loengukonspektid: Heiki Pärdi 20.01.18

Mari Liot. Tarva doktoraadi elamu. Muinsuskaitse eritingimused. Tallinn 2011

www.muinas.ee

LISA 1 Rootsi Riigiarhiiv SE/RA 81001. Sõjakaart. Autor teadmata. 1650-1699

LISA 2 Vaade põhjast

LISA 3 Vaade läänest

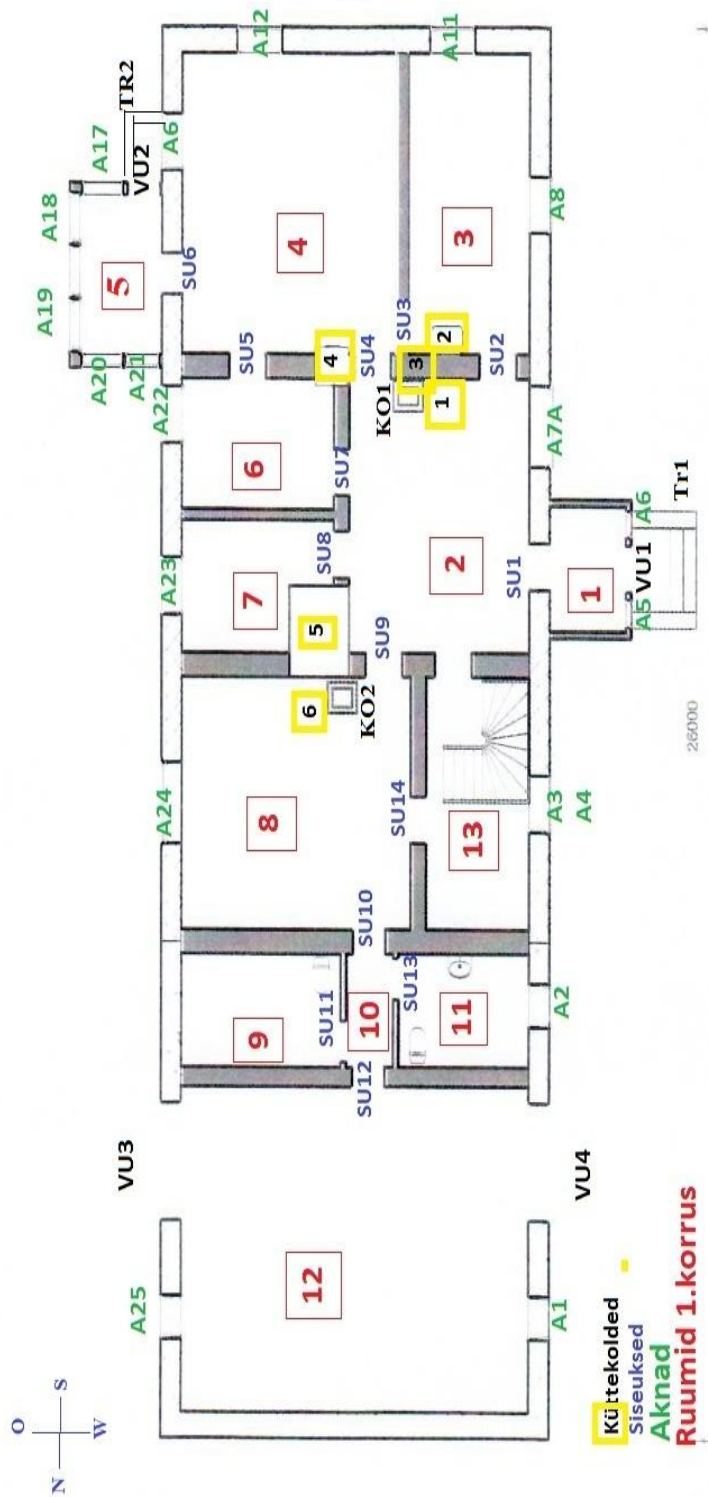
LISA 4 Vaade lõunast

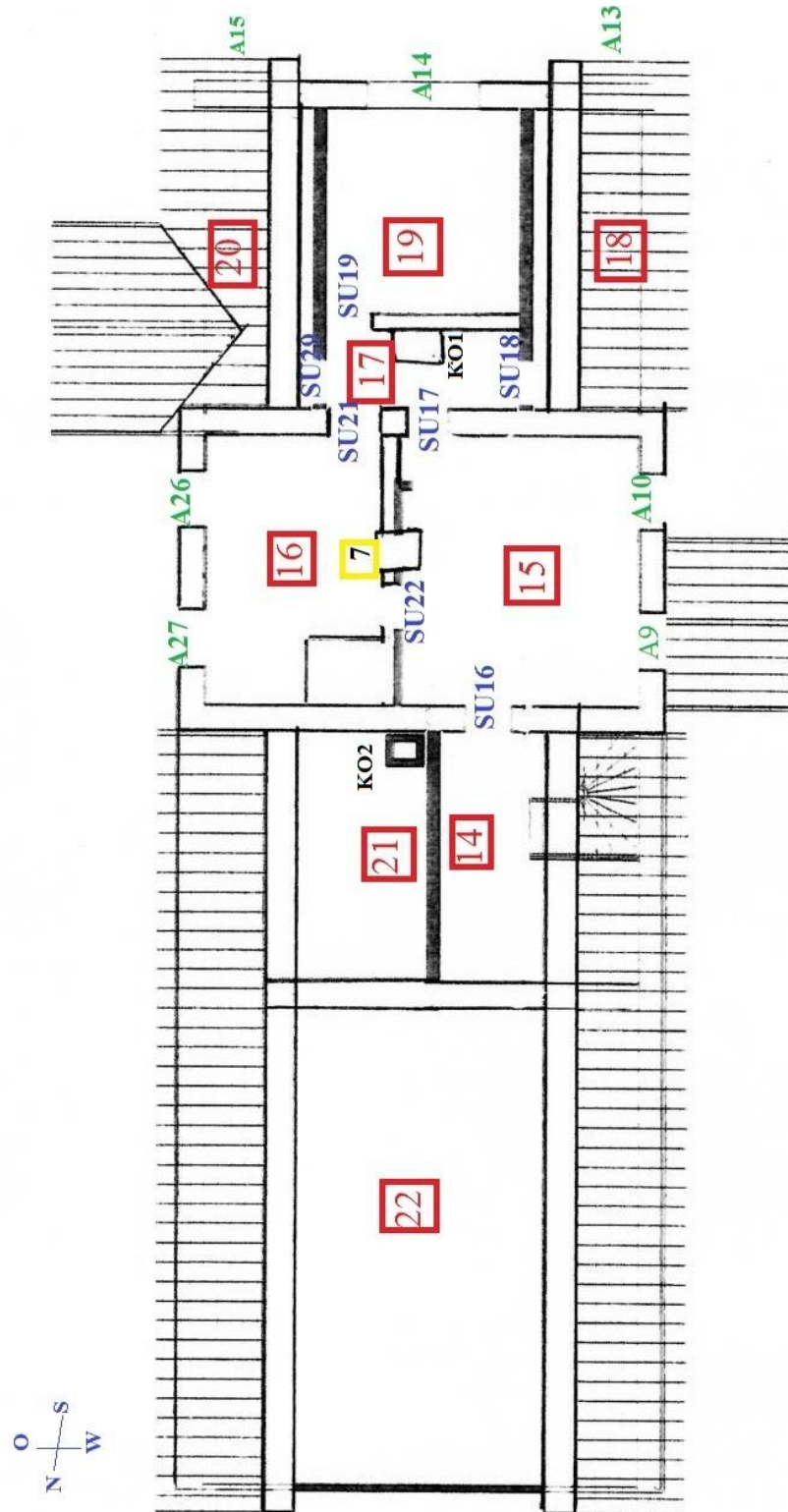
LISA 5 Vaade idast

LISA 6 I korruse plaan ruumi nr / uksed / aknad / küttekolded

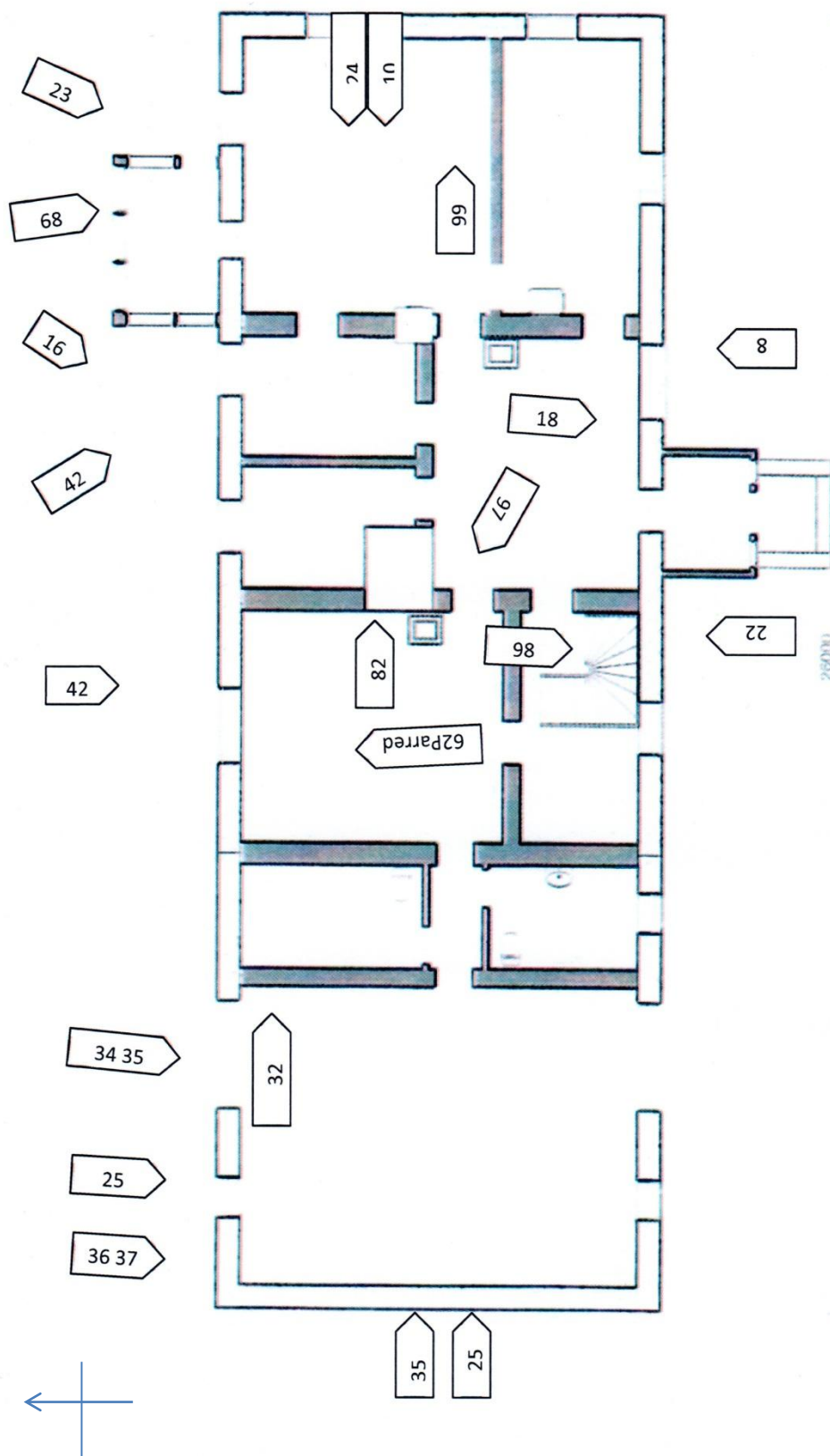

LISA 7 II korruse plaan ruumi nr / uksed / aknad / küttekolded

LISA 8 Foto nr ja pildistamise suunad

I korrus

LISA 9 Foto nr ja pildistamise suunad II korrus

